

SUNUŞ

Derneđimizin, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP/GEF) tarafından desteklenen “*Bitki Gen Kaynaklarının Yerinde Korunmasına Yöre Halkının Katılımının Sağlanması Projesi (Gevne Vadisi Örneđi)*” kapsamında, vadi içinde ve çevresinde yaşayan yerel toplulukların toplumsal ve ekonomik durumları ile gelişme beklentilerini belirlemeyi amaçlayan bu araştırma da gerçekleştirilmiştir.

Araştırma, Derneđimiz üyesi Sayın Ertan KARABIYIK’ın sorumluluğunda; yine Derneđimizin üyeleri Dr. Bülent GÜLÇUBUK ve Sayın Celal ÇOBAN’ın katılımlarıyla tasarlanmış ve yürütülmüştür. İki aşamalı olarak yürütölen bu araştırma iki kısımdan oluşmaktadır: İlk aşamada Gevne Vadisi’ndeki köy ölçeğinde başlıca yerleşme yeri olan Beyreli ve mahallelerindeki ekolojik, ekonomik, toplumsal ve kültürel koşulları ile çevresel etkilerinin belirlenmesine çalışılmıştır. Bu aşamada elde edilen bulgular ve geliştirilen önerilere ilk kısımda yer verilmiştir. İkinci kısım ise, çalışmaların ikinci aşamasında, yaz aylarında Gevne Vadisi yakınındaki yaylalara çıkanların yaşam koşulları ve Vadi üzerindeki etkilerini belirlemek amacıyla yapılan araştırmanın bulgularına ayrılmıştır.

İki aşamada gerçekleştirilen bu araştırmalar, Alanda yaşayanların ekonomik durumlarının iyileştirilmesine, çevresel olumsuzluklara yol açmayacak biçimde katkıda bulunabilecek gelir getirici etkinlik seçeneklerini ortaya çıkarmıştır. Projenin sonraki aşamasında ise bu seçeneklerin yöre halkına, uygulamalı örneklerle tanıtılmasına çalışılmıştır.

Araştırmaların gerçekleştirilmesinde Tarım İlçe Müdürlüğü olanaklarıyla yardımcı olan Hadim Tarım İlçe Müdürü veteriner hekim Sayın Hakan Bekçi’ye, arazi çalışmalarımıza katılarak yöreyle ilgili deneyimlerini paylaşan arıcılık teknikeri Sayın Ramazan Özkılıç’a, Tarım İlçe Müdürlüğü şoförü Sayın Mehmet Ali Ayar’a, Orman İşletme Şefi Sayın Ahmet Duran’a, Konya ORKÖY Başmühendisi Sayın Hasan Çeçen’e, Beyreli Köyü halkına ve Beyreli Köyü Kültür ve Yardımlaşma Derneği Başkanı Sayın Mehmet Turan’a teşekkür ederiz.

**Kırsal Çevre ve Ormanlık Sorunları Araştırma Derneği
Yönetim Kurulu**

KIRSAL ÇEVRE ve ORMANCILIK SORUNLARI ARAŞTIRMA DERNEĞİ
The Research Association of Rural Environment and Forestry

BİRİNCİ KISIM

B E Y R E L İ   K Ö Y Ü
ARAŞTIRMASI

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ GİRİŞ

BİRİNCİ BÖLÜM: AMAÇ, KAPSAM ve YÖNTEM

1. Amaç
2. Kapsam
3. Yöntem

İKİNCİ BÖLÜM: YÖRENİN TANITIMI

1. Köyün Tarihçesi
2. Coğrafi Konum ve Yerleşim Biçimi
3. Nüfus, Hane Sayısı, Konut ve Öğretim
4. Sürekli ve Mevsimlik Göç
5. Altyapı: Ulaşım, Elektrik, Haberleşme, Sağlık, İçme Suyu

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: TOPLUMSAL YAPI

1. Örgütlenme Eğilimi, Toplumsal yardımlaşma ve Dayanışma
2. Köy İçi İhtilaflar, Komşu Köylerle İlişkiler/Sorunlar
3. Toplumsal Tabakalaşma ve Liderlik
4. Köylülere Göre Köylerin Önemli Sorunları ve Çözümleri

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: EKONOMİK YAPI

1. Temel Geçim Kaynakları
2. Arazi Varlığı
3. Arazi Kullanımı ve Tarımsal Üretim
4. Hayvancılık
5. Arıcılık
6. Doğal Mantar Toplayıcılığı ve El Sanatları Üretimi
7. Gelir Analizi
8. Kredi Kullanımı Eğilimi
9. Tarım Takvimi

BEŞİNCİ BÖLÜM: DOĞAL KAYNAKLAR VE SORUNLARI

1. Orman Varlığı ve Kullanım Durumu
2. Mera Varlığı ve Kullanım Durumu
3. Su Kaynakları ve Kullanım Durumu
4. Yaban Hayatı, Avcılık, Su Ürünleri ve Biyolojik Çeşitlilik

ALTINCI BÖLÜM: GENEL DEĞERLENDİRME ve OLASI PROJE KONULARI

1. Genel Değerlendirme
2. Olası Proje Konuları

SONSÖZ

GİRİŞ

Doğal kaynaklar ve bu kaynaklardan doğrudan yararlananlar arasında yaşamsal bir ilişki bulunmaktadır. Buralarda yaşayan insan toplulukları beslenme, ısınma, barınma ve diğer gereksinimlerini çoğunlukla çevresindeki kaynaklardan sağlamaktadır. Bu yararlanma biçimi genellikle kaynakların sürekli azalmasına, giderek ortadan kalkmasına ve yaşam ortamlarının niteliksel olarak değişmesine neden olmaktadır. Meralarda ot çeşitliliği, otların kapladığı alan ve üretkenlik azalmakta, ormanların niteliği bozulmakta, değişmekte ve niceliksel olarak azalmakta; yaban hayatı fakirleşmekte, biyolojik çeşitlilik olumsuz olarak etkilenmektedir. Özellikle meraların ve ormanların yönetimi içinde ve bitişiğinde yaşayan toplulukların ihtiyaç ve beklentilerine göre planlanmadığından, yerel topluluklar tüm bu süreçlere yeterince katılmadığından ülkenin orman köylerinde yaşanan sorunlarının nedenleri, boyutları, sonuçları benzer özellikler taşımaktadır. Sorunların çözümlenememesinin temelinde yoksulluk ve gereksinimlerin karşılanmasına yönelik önlemlerin geliştirilmesi ve uygulanması sırasında katılımcı yaklaşımın dikkate alınmaması yatmaktadır.

Orman içi ve bitişiğinde yaşayan topluluklar konutlarının genellikle yalıtımsız olması ve açık ocak kullanmalarından dolayı ısınmak ve yemek pişirmek amacıyla oldukça fazla miktarlarda yakacak odun tüketmektedir. Tarımsal faaliyetler, genellikle eğimli ve verimsiz ormanlardan açılan arazilerde yapılmaktadır. Özellikle küçükbaş hayvanlarını beslemek amacıyla orman ağaçlarının genç sürgünlerinden düzensiz olarak yararlanılmaktadırlar. Orman içinde bulunan meralar ekolojik koşullar dikkate alınmadan kullanılmaktadır. Doğaldır ki sonuçta, kaynakların sürekli azalması, azaldıkça da yerel topluluklar tarafından mevcut yararlanma düzeninin daha da “yok etmeye” yönelik olarak kullanılması gündeme gelmektedir.

Üst bölümü Konya'nın Hadim ilçesi sınırları içinde bulunan “**Gevne Vadisi**”, yukarıda belirtilen sorunların yaşandığı mikro havzalardan biridir. Kırsal Çevre ve Ormancılık Sorunları Araştırma Derneği “*Bitki Gen Kaynaklarının Yerinde Korunmasına (in-situ) Yöre Halkının Katılımının Sağlanması*” amacıyla bu vadide çok boyutlu bir dizi araştırma başlatmıştır. Bu ön araştırma, Vadi üst havzasında yaşayan toplulukların “toplumsal ve ekonomik profilini” ortaya koymak amacıyla taşımaktadır. Bunu gerçekleştirmeye yönelik **12-14 Nisan 1999** tarihlerinde saha inceleme ve araştırma gezisi düzenlenmiştir. Bu rapor, saha inceleme ve araştırma gezisi sonuçlarını yansıtmaktadır.

Rapor 6 bölümden oluşmaktadır; birinci bölümde, amaç, kapsam ve yöntem açıklanmaktadır. İkinci bölümde, yöre hakkında temel bilgiler verilmektedir. Üçüncü bölümde, toplumsal yapının ana hatları ortaya konulmaktadır. Dördüncü bölümde, yörenin temel ekonomik yapısı ve arazi kullanımı anlatılmakta, beşinci bölümde doğal kaynaklar ve sorunları, altıncı bölümde de yörenin genel değerlendirme ve olası proje konuları yer almaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

AMAÇ, KAPSAM ve YÖNTEM

1. Amaç

Ön araştırmanın temel amacı, bitki gen kaynaklarının katılımcı yaklaşımla yerinde korumasını sağlamaya yönelik çeşitli programlar (çabalar, girişimler) için gerekli temel veri, bulgu, gözlem ve bilgilerin sağlanmasını öngörmektedir. Bu amaçla;

- i. Vadideki doğal kaynakları kullanan köylülerin toplumsal, ekonomik ve kültürel yapısının ortaya konulması;
- ii. Yöre halkının doğal kaynaklarla olan ilişkilerinin ortaya çıkarılması; biçim, boyut ve sonuçlarına açıklık kazandırılması;
- iii. Yöre halkının içinde buldukları ortamın zengin biyolojik çeşitliliği hakkında duyarlılığının belirlenmesi;
- iv. Kaynakların yerinde korunması ile ilgili yöre halkının öneri ve düşüncelerinin belirlenmesi;
- v. Konuyla ilgili hazırlanacak eğitim dokümanlarına girdi sağlanması hedeflenmiştir.

2. Kapsam

Çalışma bir alan profilinin ortaya konulmasına yönelik “ön araştırma” niteliğindedir. Gevne Vadisi'nin üst bölümünde bulunan yerleşmeleri ve buradaki kaynaklardan yararlanan grupları kapsamaktadır.

Çalışma alanı kapsamında;

- Vadi içinde yılın bütün ayları ikamet eden ve doğal kaynaklardan yararlanan topluluklar,
- Yalnızca yaz aylarında (haziran-ekim), çoğunlukla Alanya ve Gazipaşa köylerinden yaylaya gelenler. Bu grup ikiye ayrılmaktadır;
  - Akdeniz'e bakan köylerde yaşayan ve yaz aylarında tarımsal faaliyetlerini (bitkisel üretim ve hayvancılık) Gevne Vadisi'nde sürdüren “yaylacılar”;
  - Alanya ve Gazipaşa sahil şeridi sıcağından kaçıp, yayla havası almaya gelen yaylacılar;
- Günübürlük çevre il, ilçe ve köylerden piknik amaçlı gelenler;
- Ülkenin değişik yörelerinde arıcılık yapan ve gezginci arıcılık kapsamında vadiye gelenler,

bulunmaktadır. Ancak, bu ön çalışma yalnızca Vadi içerisinde yılın bütün zamanları ikamet edenleri kapsamıştır. Bu yönüyle eksiklik içermektedir. Çünkü, hem sayısal bakımdan hem de kaynaklarla ilişkilerde yarattığı sorunlar bakımından yaz aylarında gelen “yaylacıların” önemli çevresel etkilerinin olduğu ifade edilmiştir. Bu eksiklik ek bir çalışmayla giderilerek, “yaylacılar” araştırma kapsamına dahil edilmiştir.

Ayrıca Vadi içindeki yerleşimlerde yaşayan köylülerin yanı sıra, yerleşim birimlerinin bağlı olduğu il ve ilçelerde konuyla ilgili Tarım İlçe Müdürlüğü, Orman İşletme Şefliği, Beyreli Köyü Kültür ve Yardımlaşma Derneği, Konya ORKÖY Başmühendisliği gibi kamu kuruluşları da çalışma kapsamına alınmıştır;.

Köylerde yapılan görüşmelerde yalnızca erkeklerle toplantılar yapılmıştır. Bilinmektedir ki, kırsal alanda kadınlar doğal kaynakları erkeklere göre daha çok kullanmakta ve tanımaktadır. Kadınların araştırma sürecine katılamamış olması önemli bir eksikliklerdir.

3. Yöntem

Alan Profili’nde, veri toplamaya yönelik geliştirilen soru listesi ve formlar kullanılmıştır. Ayrıca mevcut veriler ve bilgiler de derlenmiş, yukarıda belirtilen amaç doğrultusunda rapora yansımıştır.

Araştırma yönteminde belirleyici olarak “hızlı kırsal değerlendirme” (rapid rural appraisal) tekniğinden yararlanılmıştır. Ayrıca grup tartışmaları ve bire bir görüşmeler de yapılmıştır.

***

İKİNCİ BÖLÜM YÖRENİN TANITIMI

1. Tarihçe

Köylülerin ifadelerine göre Hadim-Beyreli Köyü'nün tarihi yaklaşık yüz yıl öncesine dayanmaktadır. Köyün geçmişi Mersin'in Anamur ilçesi Bozyazı beldesi Beyreli köyüne uzanmaktadır. 1800'li yıllarda Püsecik'li Koca Ömer cinayet veya bilinmeyen bir husumetten dolayı köyünü terk ederek Mersin'in Anamur ilçesi Bozyazı beldesindeki Beyre köyüne gider. Buradan yörüklerin iki ana kolundan biri olan Sarıkeçililer'den Ali Efendi aşiretine katılır ve Ali Efendi'nin kızıyla evlenir. Ali Efendi aşireti kış aylarında Akdeniz'in sıcağında, yaz aylarında ise Torosların serin dağlarında göçerlik yaparak yaşamaktadır. Koca Ömer'le Ali Efendi aşireti arasında bilinmeyen nedenlerden dolayı pürüz ortaya çıkar ve Koca Ömer çocuklarıyla birlikte Alanya Demirtaş beldesi Beyreli köyünde yaşamaya başlar. Oradan Alanya Ali Efendi köyüne göçer. Kışın bu köyde, yaz aylarında ise şimdiki buldukları yaylalara gider gelir. Göçer olarak Alanya'dan develere yükledikleri portakalları Konya'ya, oradan yükledikleri tuz, buğday, yayladan aldıkları peynir ve tereyağları Alanya'ya taşır.

Zamanla göçebe yaşamın zorluğu, geçim sıkıntısı nedeniyle yerleşik düzene geçmek amacıyla şimdiki Hadim İlçesi sınırlarındaki Gevne Vadisi'nde bulunan Şimşirli Taş'ın karşısındaki Bent mevkiine yerleşir. Yerleştiği yere bir su değirmeni kurar. Ancak çok şiddetli bir kışta ailesinin birkaç ferdi ve su değirmeni çığ altında kalır. Bu yeri terk ederek şimdiki merkez mahalle konumundaki Çambucağı Mahallesi'ne yerleşir.

Koca Ömer'in 5 çocuğu vardır. Koca Ömer'in oğullarından biri göçerlik yapan Mustafa Karataş'tan Çamiçi mevkiini (Alanya Kargacık Köyü'nün yaylasıdır) satın alarak oraya yerleşir ve bu yerleşim zamanla büyüyerek mahalle olur. Beyreli Köyü, 1946 yılına kadar idari olarak Antalya'nın Alanya ilçesine bağlıyken, daha sonra Konya'nın Hadim ilçesi sınırları içine alınır.

2. Coğrafi Konum ve Yerleşim Biçimi

Beyreli Köyü, Konya ili Hadim ilçenin güney batısında yer almaktadır. Köy yerleşiminin denizden yüksekliği ortalama 1500-1600 metredir. Gevne Çayı kıyısında bulunan 3 mahalleden oluşmaktadır. Mahalleler arasında yaklaşık 5-6 km. uzaklık bulunmaktadır. Her mahalle toplu sayılacak yerleşme biçimindedir. Kış aylarında köylerinde yaşayan köylüler, mayıs-ekim aylarında yaylalara çıkmaktadır.

Köyün bağlı olduğu Hadim ilçesi ise, Orta Torosların merkezinde bir vadi içerisinde kurulmuştur. İlçenin doğusunda Karaman ili, güneyinde Taşkent ilçesi, batısında Bozkır, güney-batısında Alanya ve kuzeyinde Konya bulunmaktadır. İlçenin denizden yüksekliği 1500-1700 metredir.

Köylüler, Beyreli'nin çevresinde Göztaş Mahallesi'nin karşı tarafında Şimşirli Taş Mevkiinde tarihsel kalıntıların bulunduğunu belirtmektedir.

Harita 1: Beyreli Köyü'nün Yersel Konumu

3. Nüfus, Hane Sayısı, Konut ve Öğretim

a) Nüfus ve Hane Sayısı

Vadi'nin üst bölgesinde yerleşim sayısı oldukça fazladır. Ancak bu yörede sürekli yaşayan yalnızca Beyreli Köyü'ne bağlı 3 mahalle bulunmaktadır; Çambucağı, Çamiçi ve Göztaş. Köylülerin ifadelerine göre 3 mahallede toplam 54 hane ve 320 kişi yaşamaktadır.

Çizelge 1a: Beyreli Köyü Nüfus Durumu (1998)

Köyün Adı	Mahalle Adı	Hane Sayısı	Belirtilen Nüfus	Hane Ortalaması
Beyreli	Çambucağı	30	200	6.6
	Çamiçi	20	100	5
	Göztaş	4	20	5
Toplam		54	320	6

Çizelge 1b: Yayla Yerleşimleri Hane Sayıları

Yayla Yerleşimi	Hane Sayısı	Bağlı Olduğu Yerleşim
Tosmur	150	Alanya
İsaklı	100	Alanya
Ali efendi	150	Alanya
İspatlı	80	Alanya
Küçüklü	150	Gazipaşa
Kargıcaklı	60	Alanya
Ciccilli	20	Alanya
Elikesik	60	Alanya
Keşefli	150	Alanya

b) Konut Yapıları

Köy yerleşmelerindeki konutların duvarları yerel malzeme ve taşlardan yapılmaktadır. Konutların çatıları bazılarında düz ve çamurla, bazılarında ise galvanizli sac ile kaplanmıştır. Evlerin iç kısmı sıvanmıştır. Konutların ısı yalıtımının iyi olduğu söylenebilir.

c) Öğretim

Çambucağı ve Çamiçi mahallelerinde birer ilköğretim okulu bulunmaktadır. Çambucağı'nda fazla nüfus olmasına karşın 12, Çamiçi'nde 19 öğrenci bulunmaktadır. Çambucağı öğretmeni askere gittiğinden araştırma tarihlerinde mahallenin öğretmeni bulunmamaktadır.

Köyde, 8 yıllık ilköğretim başlatılamamış olduğundan köylüler, çocuklarını yüksek masraflara katlanarak okutmak amacıyla akrabalarının yanına, özellikle Karaman ve Çumra'ya göndermektedir.

Çizelge 2: Beyreli Köyü Öğretim Durumu (1998)

Mahalle Adı	Hane Sayısı	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Genel Okuma Yazma Oranı
Çambucağı	30	1	12	Yok	% 80-90
Çamiçi	20	1	16	1	% 80-90
Göztaş	4	-	3	-	-
Toplam	54	2	31	1	% 80-90

4. Sürekli ve Mevsimlik Göç

a) Sürekli Göç

Beyreli Köyü'nde köy dışına sürekli göç eğilimi bulunmaktadır. Çalışma/istihdam olanaklarının bulunması nedeniyle ulaşılabilecek ilk yer Konya'nın Çumra ilçesi olmaktadır. Çumra Ovası Orta Anadolu'nun endüstriyel amaçlı tarımsal faaliyetlerin yoğun olarak yapıldığı önemli ovalarından biridir ve bu ovada kadınların da çalışma olanağı bulunmaktadır. Erkeğin inşaatlarda kadının da tarımda çalışabilme olanağı bulunması Çumra'yı çekim merkezi konumuna sokmaktadır. Son 5 yılda Çambucağı'ndan 4, Çamiçi'nden 10 hane Çumra ve Konya'ya göçmüştür. Göç edilen bu yerlerde daha çok inşaat ve tarım işçiliği yapılmaktadır. Köylülerin ifadelerine göre Çumra'da 150, Konya'da 60, Hadim'de 3, Alanya'da 10 hane Beyreli'den göçerek sürekli olarak buralarda yaşamaktadır.

b) Mevsimlik Göç

Yörede (köyden), yoksulluğa dayalı mevsimlik işçilikte önemli sayılabilecek bir eğilim mevcuttur. Çambucağı'nda hemen hemen her aileden en az bir kişi, Çamiçi'nde ise 10 haneden birer kişi mevsimlik işçilik amacıyla yaklaşık 2-5 ay (haziran-aralık ayları arasında fırsat bulduğu zamanlarda) Konya ve ya Çumra'ya inşaat ve tarım işçiliği yapmaya; Alanya'ya da seracılık, otel ve diğer turizm tesislerinde çalışmaya gitmektedirler.

Mevsimlik çalışma amacıyla gidilen yerlerde inşaatlarda, tanıdıklarının yanında ve iş sahibinin evinde kalınmaktadır. Köylüler, iş bulmanın kolay buna karşılık kalacak yer bulmanın zor olduğunu ifade etmektedir.

Köyde geçim sıkıntısının olması, başta sağlık sorunlarının çözümünde büyük engel olarak durmaktadır. Bu durum mevsimlik işçiliğe gitmenin başlıca nedeni konumundadır. 1998 yılında mevsimlik işçilikten aylık ortalama kazancın 150 milyon TL olduğunu belirten köylüler, 4 ay çalışan birinin köyüne ancak 200 milyon TL getirebileceğini belirtmiştir. Kazanılan paranın büyük kısmıyla Konya'da alış-veriş yapılarak ailenin temel gereksinimlerinin karşılandığı belirtilmiştir.

Köyünde ortalama 70-80 küçükbaş hayvana sahip olanların mevsimlik işçiliğe gitmedikleri, gelirlerini köy koşullarında karşılayabildiklerini ifade eden köylüler, yoksulların kendi gereksinimlerini yerinde karşılamaları durumunda onların da gitmeyeceklerini ifade etmişlerdir.

5. Altyapı: Ulaşım, Elektrik, Haberleşme, Sağlık, İçme Suyu

a) Ulaşım

Beyreli Köyü yerleşmelerine Hadim, Taşkent ve Alanya ilçelerinden ulaşım olanakları bulunmaktadır. Ancak kış aylarında ulaşımında zorluklar yaşanmaktadır. Köyün 7 km. yakınından Karayolları Genel Müdürlüğü görev alanı ve denetimi içinde bulunan Taşkent-Alanya asfalt niteliğinde devlet karayolu geçmektedir. Asfalt yoldan köye kadar ise Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü sorumluluğunda bulunan stabilize toprak yol mevcuttur. Kar yağışının olduğu zamanlarda yollar ulaşımına kapanmakta, Karayolları yalnızca asfalt yolu temizlediğinden stabilize yolda önemli sorunlar yaşanmaktadır. Ayrıca Hadim-Beyreli yolu da sık sık heyelan ve kardan dolayı kapanmaktadır.

Çizelge 3: Beyreli Köyü Mahallelerinin İlçe Merkezi ve Komşu Köye Uzaklıkları

Mahallenin Adı	İlçe Merkezleri Uzaklığı		
	Hadim	Taşkent	Alanya
Çambucağı	39	30	65
Çamiçi	45	33	60

b) Elektrik

Bütün mahallelerde elektrik, ülkenin hızla elektrifikasyona geçtiği 1985 yılında gelmiştir. Ancak özellikle kış aylarında sık sık kesildiği söylenmektedir.

c) Haberleşme

Telefon köye 1987 yılında gelmiştir. İsteyen her hane telefona sahip olmaktadır. Her evde de telefon bulunduğu, ancak kış aylarında sık sık kesintiye uğradığı ifade edilmiştir.

d) Sağlık

Yörede sağlık en önemli sorunların başında gelmektedir. Çünkü Vadi kapsamında hiçbir sağlık olanağı bulunmamaktadır. Köylüler sağlık sorunlarını Hadim’de çözümlenmektedir. Herhangi bir hastalık durumunda taksi veya minibüs köye çağrılmakta, hasta ilçeye götürülmektedir. Bunun karşılığı olarak 8-14 milyon TL (1999) ödenmektedir.

Beyreli Köyü Kültür ve Yardımlaşma Derneği’nin 1998 yılında yaptırmış olduğu sağlık taraması esnasında küçük yaşlardaki çocuklarda paraziter hastalıklar, genel halk sağlığında romatizmal hastalıkların yaygın olduğu belirlenmiştir.

e) İçme Suyu

Çambucağı’nın içme suyu konusunda sorunu bulunmamaktadır. Mahallede içme suyu sokak çeşmelerinden temin edilmektedir. Köy Hizmetleri tarafından suyun depolanması ve evlere dağıtımına yönelik bir projelendirme çalışması gerçekleştirilmiş olmasına karşılık, uygulama konusunda bir belirsizlik bulunmaktadır.

Çamiçi Mahallesi'nde içme suyu mahallenin üstünde bulunan kaynaklardan sağlanmakta, 2 ortak çeşmeden temin edilmektedir. Yaz aylarında suyun azaldığı, su sıkıntısı yaşandığı belirtilmektedir.

Çizelge 4: Beyreli Köyü Ortak Yapıları, Sağlık, Örgütlenme, Taşıma Ve Ulaşım Araçları

	Köyler		Toplam
	Çambucağı	Çamiçi	
Cami	1	1	2
Kooperatif	-	-	-
Köy Odası	-	-	-
Sağlıkevi	-	-	-
Sağlık Personeli	-	-	-
Hızır-Marangoz	2	-	2
Ulaşım Aracı	2 Kamyon 25 Motorsiklet	1 Otomobil 10 Motorsiklet	2 Kamyon 1 Otomobil 35 Motorsiklet
Değirmen	1 (su)	-	1 (su)
Bakkal	2	-	2
Demirci	-	-	-
Kahvehane	-	-	-
Fırın-Lokanta	-	-	-
Kooperatif	-	-	-
Köy Odası	-	-	-
Sağlıkevi	-	-	-
Sağlık Personeli	-	-	-
Hızır-Marangoz	2	-	2
Ulaşım Aracı	2 Kamyon 25 Motorsiklet	1 Otomobil 10 Motorsiklet	2 Kamyon 1 Otomobil 35 Motorsiklet
Değirmen	1 (su)	-	1 (su)
Bakkal	2	-	2
Demirci	-	-	-
Kahvehane	-	-	-
Fırın-Lokanta	-	-	-

Fotoğraf 1: Gevne Vadisi'ndeki Yerleşmeler

Fotoğraf 2: Gevne Vadisi'ndeki Yerleşimler

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM TOPLUMSAL YAPI

1. Örgütlenme Eğilimi, Toplumsal Yardımlaşma ve Dayanışma

Beyreli köyünden göç etmiş, ama köyle bağlantısı devam eden bir dış teknisyenin girişimiyle 1995 yılında merkezi Konya’da bulunan “*Beyreli Köyü Kültür ve Dayanışma Derneği*” kurulmuştur. Derneğin Çumra’da 110, Konya’da 20, Beyreli’de 20 olmak üzere 150 üyesi bulunmaktadır. 1998 yılında Dernek üyelerinden yılda 300 bin TL aidat alınmaktadır. Dernek, faaliyetleri için gerekli harcamaları üye aidatları, tanıdık kişi ve firmalardan aynı ve nakdi yardım, Başkanının kişisel katkısıyla gerçekleştirmektedir.

Dernek, 3 yıldır Beyreli’de her ağustos ayının ilk hafta sonu gelenekselleştirmeyi amaçladıkları şenlik/şölen düzenlemektedir. Şölenin amacı, Beyreli’den göç etmiş olanları köyde toplamak, sorunları tartışmak, dayanışma bağlarını artırmaktır. Şölende herkesin katılımıyla öğle yemeği yenilmekte, konuşmalar yapılmakta, eğlenceler düzenlenmektedir. Ayrıca şölene halk ozanları ve türkücüler de katılmaktadır.

Dernek başkanının ifadelerine göre ilgili Dernek, Beyreli’nin bazı sorunlarını çözmek amacıyla çeşitli girişimlerde bulunmuştur;

- 1998’de Çambucağı Mahallesi’nin üst bölümünden yol yapılması gündeme gelmiş, ancak orman kesimini artıracak değerlendirilmesi yapılarak yolun farklı bir güzergahtan geçirilmesi sağlanmıştır.
- Köy yoluna çakıl dökülmesinde ve Çamiçi Mahallesi’ne giden yolda bulunan tahta köprü yerine beton köprü yapılmasında önemli rolü olmuştur.
- Çambucağı’nın girişindeki köprünün ıslah edilmesine yönelik başvuru yapılmış, ancak köprünün yanındaki tarla sahibinin rıza göstermemesi nedeniyle ıslah gerçekleştirilememiştir.
- 1998 Mart ayında Konya ve Hadim’den doktor ve diğer sağlık personeli ile çeşitli kuruluşlardan ilaç desteği alınarak sağlık taraması yaptırılmıştır. Sağlık taraması sonucunda küçük çocuklarda paraziter, genelde ise romatizmal hastalıkların yaygın bulunduğu saptanmıştır.
- Yörenin sağlık sorunlarına kalıcı çözüm amacıyla ilgili kamu kuruluşlarından sağlık ocağı talep etmiştir. Arsanın sağlanmasını ve binanın inşa edilmesini üstlenmiş, sağlık personelinin de atanmasını istemiştir. Ancak Dernek arsa sağlama taahhüdünü yerine getirememiştir.
- Köyün ve düzenlenen şölenlerin tanıtımı amacıyla video filmi hazırlatılarak yerel TV’lerde yayınlatılmıştır.

Derneğin gelecekte yapacağı çalışmalar ise;

- Beyreli dışındaki Beyrelilerin köyle bağlantısını devam ettirmeye yönelik çalışmalar,
- Alabalık üretimine yönelik girişimler ve kooperatifleşme,
- Sağlık sorunlarının çözümüne yönelik yeni girişimler,
- Çocuğunu okutamayan ailelere burs ve benzeri destekler sağlamak,
- Köyün tanıtımına yönelik çeşitli düzeylerde faaliyetler sürdürmek,

olarak sıralanmıştır.

Köyde geleneksel işbirliği ve dayanışma ilişkileri bulunmaktadır. Bu işbirliği ve dayanışma, Çambucağı'nda toprak su kanallarının onarılması, cenaze töreni, içme suyu borularının bakım ve onarımı, düğün ve bayramlarda yardımlaşma şeklinde gerçekleşmektedir. Çamiçi'nde cami, okul ve yol bakımı çalışmaları ortaklaşa yapılmaktadır.

Ağustos ayında yapılan şölende köylüler arasında tüfekle nişan atış yarışması yapılmaktadır. Ayrıca bayramlarda namaz sonrasında köy halkı birlikte yemek yemekte, bayramlaşma burada gerçekleşmektedir.

2. Köy İçi İhtilaflar, Komşu Köylerle İlişkiler/Sorunlar

Köylüler, köyün kendi içinde önemli sayılabilecek sorunların bulunmadığını, her yerde rastlanan sürtüşmelerin olduğunu, ancak bunların köyde ayrımcılık yaratacak düzeyde olmadığını belirtmişlerdir.

Çambucağı ile Çamiçi arasında Kocaalan Yaylası konusunda bir ihtilaf bulunmaktadır. Kocaalan Yaylası bütün Beyreli'lerin yararlandığı bir yayla konumundadır. Ancak mülkiyeti Çambucağı'nda yaşayanlara aittir. Çambucağı köylüleri ellerindeki tapulara dayanarak tapu tahsis davası açmış bulunmakta ve dava devam etmektedir. Çamiçi köylüleri ise böyle bir davanın açılmış olmasından dolayı mahalle halkına kırgın olduklarını ifade etmektedirler.

Köylüler, yaz aylarında tarımsal (hayvansal ve bitkisel) faaliyetlerini sürdürmek amacıyla yaylaya göçenlerle sorunları olduğunu ifade etmişlerdir. Bu sorunlar yaylalardan yararlanma biçiminden kaynaklanmaktadır: Yaz aylarında yaylaya çıkan Alanya köylüleri kendi hayvanlarının yanında başka köylerin hayvanlarını da yanlarında getirmekte ve Beyreli'lerin mera alanlarında otlatmaktadır.

Beyreliler doğal kaynakları “yaylacılara” göre daha fazla koruduklarını, “yaylacıların” ise bu konuda gereken titizliği göstermediğini ifade etmektedir. Ayrıca “yaylacıların” siyasal yaptırım etkisi kendilerinden fazla olduğu için kendi yerleşmelerine gereksindikleri hizmete hızlı ve istenilen şekilde ulaşabildiklerini öne sürmektedirler.

3. Toplumsal Tabakalaşma ve Liderlik

Köy içinde gelire bağlı olarak derin sayılabilecek tabakalaşma bulunmamaktadır. Köylülere göre en zengin kişi göreceli geniş arazi ve bakkal dükkanı sahipleri ile 100-

150 koyunu olanlardır. Her şeyi parayla satın alma durumunda olmayanlar da “durumu iyi” olarak nitelendirilmektedir. Yörede politik olarak merkez sağ eğilim hakimdir.

Yörede yaşlıların, köy muhtarı ve ihtiyar heyetinin sözü dinlenmekte, köye ilişkin kararlar cami avlusu ya da muhtarın evinde alınmaktadır. Bu toplantılara hemen hemen herkesin katıldığı belirtilmektedir. Çamiçi Mahallesi 2 azayla temsil edilmektedir.

4. Köylülere Göre Mahallerin Önemli Sorunları ve Çözümleri

Mahalle Adı	Sorunlar (Önem Sırasına Göre)	Çözümler
ÇAMBUCAĞI	Ulaşım: Köyün ilçe ile bağlantısını sağlayan yol kışın kapanmakta ve bakımsızlıktan bozulmaktadır. Taşkent-Alanya yolunun büyük kısmı asfalt özelliğindedir. Bu yol ayırımından 7 km.’lik Beyreli bağlantısı stabilize toprak yol niteliğindedir.	7 km.’lik toprak yolun asfaltlanması (ki asfaltlanmaya hazır olduğu ifade edilmektedir) ve karayollarının kar temizleme ve bakım programına alınması durumunda sorun çözümlenecektir.
	Sağlık: Sağlık sorunları çözümüne yönelik hizmetlere ulaşma olanağı yalnızca ilçe düzeyinde bulunmaktadır. Yaz aylarında yaylacılar da sağlık sorunu yaşamaktadır.	Bütün yerleşmelerin yararlanacağı sağlık ocağı inşası bütün tarafların sorununu çözecektir.
	İçme suyu: Projelendirilmiş olmasına karşın su deposu yapımı ve evlere şebeke şeklinde suyun dağıtımını gerçekleştirilmemiştir.	Su deposunun yapımı ve depodan evlere suyun dağıtımına yönelik projenin uygulanması.
	Altyapı: İlköğretim okulunda öğretmen bulunmamaktadır. Elektrik ve telefonlar sık sık arıza yapmaktadır.	Askere giden öğretmenin yerine acil olarak bir öğretmenin atanması, elektrik ve telefon arızalarının giderilmesine yönelik çalışmaların yapılması.
ÇAMIÇI	İçme ve sulama suyu: İçme suyu mahallenin üst bölümünde bulunan kaynaktan sağlanmakta ve borularla mahalle arasındaki 2 çeşmeye dağıtılmaktadır. Ancak yaz aylarında içme suyu azalmakta ve yetmemektedir. Sulanabilecek küçük boyutlu bahçeler bulunmasına karşın, bu amaçla su ve kanallar olmadığından sulama yapılamamaktadır.	Mahallenin alt bölümünden Gevne Çayı akmaktadır. Eğer mahallenin üst bölümüne içme ve sulama amaçlı iki ayrı havuz yapılması durumunda çaydan basılacak suyla sorunlar çözülebilir.
	Ulaşım: Mahalle yolunun bir kısmı ham yol niteliğindedir. Kışın kardan kapanmakta ve ulaşım köylülerin kendi uğraşlarıyla açılmakta ve ulaşım yaya olarak sürdürülmektedir. Ayrıca heyelandan dolayı kapanmalar yaşanmaktadır. Bu durumda köylülerin yol masrafı artmaktadır.	Yol sorununun nasıl çözümleneceği konusunda köylünün net bir düşüncesi bulunmamaktadır.
	Geçim, işsizlik, yoksulluk: Yaşam ortamından kaynaklanan nedenlerle çeşitli kaynaklara ulaşmada zorluklar yaşanmaktadır. Kredi, teknoloji, eğitim vb. olanaklara ulaşmada hem model hem de süreklilik bakımından sorunlar yaşanmaktadır.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Koyunculığa yönelik kredilerin hem faiz hem de zaman olarak yöre koşulları dikkate alınarak verilmesi durumunda, “erken kuzu kesimi” diye ifade edilen gelişmemiş hayvan satışları duracak ve kısa bir süre sonra daha fazla fiyat karşılığında satılacaktır. ▪ Sulama suyu temin edilmesi durumunda meyvecilik yapılabilir. ▪ Arıcılığa yönelik uzun vadeli, düşük faizli kredi verilmeli.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM EKONOMİK YAPI

1. Temel Geçim Kaynakları

Yörenin temel geçim kaynakları; koyun ve keçi besiciliği, mevsimlik işçilik, arıcılık, hububat tarımı, mantar toplayıcılığı ve sebzeçilik-meyveciliktir. Mahallelere göre geçim kaynağı önem derecesi aşağıda görülmektedir.

Temel Geçim Kaynağı	Çambucağı Mahallesi	Çamiçi Mahallesi
Küçükbaş hayvancılık (keçi + koyun)	1. derece	1. derece
Mevsimlik işçilik	2. derece	3. derece
Arıcılık	3. derece	2. derece
Tahıl	4. derece	4. derece
Doğal mantar toplayıcılığı	5. derece	5. derece
Sebzeçilik-meyvecilik	6. derece	6. derece

Küçükbaş Hayvancılık: Beyreli için temel geçim kaynağı olarak 1. sırada yer alan koyun ve keçi besiciliği, yaygın olarak yapılmaktadır. Bu üretim biçimi, yörüklerin geleneksel üretim tarzıdır.

Mevsimlik İşçilik: Köy koşullarında kaynakların yetersizliği, nüfusun artması gibi nedenlerle ortaya çıkan gelir açığını kapatmaya yönelik olarak başta Çumra olmak üzere, Konya ve Alanya’da inşaat, tarım ve turizm işçiliği yapmak amacıyla haziran-aralık ayları arasında yılda yaklaşık 2-5 aylığına gidilmektedir.

Arıcılık: Yaygın olarak yapılan arıcılık, yörede oldukça önemsenmekte ve benimsenmektedir.

Tahıl Tarımı: Daha çok hane gereksinimini karşılamaya yönelik yapılan hububat tarımı, gereksinimin tamamını karşılayamamaktadır. Hububat açığı ilçe pazarlarından karşılanmaktadır.

Doğal Mantar Toplayıcılığı: Yılın iki ayrı döneminde yaklaşık 1-1.5 aylık süre içinde yapılan bu faaliyet, mevsim koşullarının mantar üretimine uyması durumunda köylülerin gelirlerine önemli katkı sağlamaktadır.

Sebzeçilik-Meyvecilik: Hane tüketimine yönelik olarak yapılan bu faaliyetler pazara ulaştırma bakımından yeterli değildir.

Orman işçiliği: Geçmişte varolan orman işçiliği, günümüzde önemini kaybetmiş durumdadır.

2. Arazi Varlığı

Köylülerin tarımsal amaçlı arazilerinin tamamı ormandan açma niteliğindedir. Bu araziler iki farklı alan da bulunmaktadır; köyün yakın çevresi ve yaylalar. Köyün yakın çevresi daha çok bitkisel tarım amaçlı, yaylalar (Ayıpınarı, Kocaalan yaylaları) ise hayvancılık amaçlı olarak değerlendirilmektedir. Beyreli’nin köyün yakın çevresinde yaklaşık 800 dekar kuru, 100 dekar kadar da sulu arazilerinin olduğu ifade edilmiştir.

Ekilebilir kuru alanların her yıl yarısı ekilmekte diğer yarısı nadasa bırakılmaktadır. Hane başına ortalama arazi varlığı 15-20 dekadır. Bu arazilerde hububat, sebze, yem bitkileri gibi hane ve hayvanların tüketimine yönelik ürünler yetiştirilmektedir. Sulama suyunun yeterince değerlendirilememesi nedeniyle sulu tarım oldukça sınırlı yapılmaktadır.

Çamiçi'nde 6, Çambucağı'nda 1 hane topraksızdır. Bu hanelerin geçim kaynağı mevsimlik işçilik, koyunculuk, arıcılık vb. gibi faaliyetlerdir.

3. Arazi Kullanımı ve Tarımsal Üretim

Beyreli Köyü'nde tahıl (buğday, arpa, çok az miktarda mısır), baklagiller (fasulye, nohut), yumrulu bitkiler (soğan, patates, sarımsak), sebze (domates, biber, salatalık, patlıcan, kabak) ve meyve (elma, armut, erik) tarımı yapılmaktadır.

a) Tahıl Tarımı

Tahıl tarımında buğday ve arpa önemli bir yere sahiptir. Köylüler yağışların düzenli ve yeterli gitmesi durumunda buğdaydan 1 tenekeye karşılık 5-8 teneke ürün alabildiklerini, bu verimin ise çok düşük olduğunu belirtmiştir. Buğdaydaki bu verimi arttırmaya yönelik Antalya'dan getirttikleri yeni tohumları ekmişler, ancak başarılı sonuç alamamışlar. Tohumluk olarak kendi yerli buğdaylarını kullanmaya devam etmektedirler. Kullandıkları buğday tohumları bir süre sonra niteliğini kaybederek "açılmakta" ve verimli tohum özelliğini kaybetmektedir.

Tahıl tarımı yapılan alanlar ekim yapılmadan önce koyun gübresiyle gübrenenekte, daha sonra taban gübresi olarak adlandırılan DAP (Di-amonyum fosfat) gübresi atılmakta, ardından da amonyum nitratla (üre) gübrenenekte. Yörede gübre ve yabancı ot ilaçlarının, fiyatlarının yüksek olması nedeniyle yeterli miktarda kullanılmadığı ifade edilmiştir.

Köylüler, yöreye uygun tohumluk, suni gübre ve yabancı ot ilacına gereksinimleri olduğunu belirtmektedir.

b) Sebzeçilik ve Meyvecilik

Hane tüketimine yönelik yapılmakta olan sebzeçilik ve meyvecilikte, kalite ve verim sorunu bulunduğu, sulama olanaklarının yetersizliği nedeniyle de yeterince geliştirilemediği belirtilmiştir. Ancak Çambucağı'nda 4-5 hanenin elma ürününü köy dışına sattığı ifade edilmiştir.

Konya Tarım İl Müdürlüğü ile Hadim Tarım İlçe Müdürlüğü'nün katkılarıyla yörede kiraz yetiştiriciliğine yönelik bir girişim başlatılmış ve bu girişimden olumlu sonuçlar alınmıştır. Yöredeki kirazlar yüksek rakımda yetiştiğinden piyasaya diğerlerine göre daha geç çıkmakta, oldukça iyi fiyatla satılmaktadır. Örneğin 1998'de kilosunun 900 bin TL'den satıldığı belirtilmiştir. Bunu öğrenen Beyreliler, söz konusu kiraz çeşidinin kendi yörelerinde de yaygınlaşmasını istemektedirler.

Köylüler, Tarım İlçe Müdürlüğü'nün patates böceği ilacı getirdiğini, bunun dışında tarımsal faaliyetlere yönelik başka bir hizmet alamadıklarını belirtmişlerdir.

c) Arazi İşleme ve Mekanizasyon

Yörede arazilerin dik olması nedeniyle hayvan gücüne bağlı arazi işleme yapılmaktadır. Ancak traktörün sürüm yapabildiği yerlerde ise komşu köylerden traktör kiralanarak araziler sürülmektedir.

Çizelge 5: Tarımsal Alet ve Makine Sayıları

Mahalle	Karasaban	Hayvan Pulluğu	Sırt pompası	Römork	Traktör
Çambucağı	10	27	10	-	-
Çamiçi	5	5	2	-	-
Toplam	15	32	12	-	-

4. Hayvancılık

a) Küçükbaş (KB) Hayvancılık

Beyreli’de 25 hanenin 1400 koyunu, 9 hanenin 350 keçisi bulunmakta ve KB hayvancılık yörenin 1. derece temel geçim kaynağı konumundadır. Geçmişe göre KB hayvancılığın keçiden koyuna doğru gelişme gösterdiği, “ormancıların” da bu durumu destekledikleri ifade edilmektedir. Ayrıca TC Ziraat Bankası’nın koyunculığa yönelik kredi vermesi de bu gelişmeyi hızlandırmaktadır.

Koyun sayısının artmasında diğer etkenlerin başında Çumra’da fasulye samanının ucuz olması, koyunların daha kolay satılması, bakım ve olatma kolaylığı bulunması gelmektedir.

Çizelge 6: 140 Baş Koyunu Olan Bir Ailenin 1998 Yılında Sağladığı Girdiler ve Maliyetleri

Girdinin Cinsi	Geldiği Yer	Miktar	Birim Fiyat	Toplam Eder
Fasulye Samanı	Çumra	11 ton	7 000 TL/Kg.	77.000.000
Fasulye Samanının Taşıma	Çumra	3 kamyon	20 Milyon	60.000.000
Kuzu ve Besi Yemi	Hadim	1.5 ton	55.000 TL/Kg.	82.500.000
Pamuk Küspesi	Hadim	1.5 ton	60.000 TL/Kg.	90.000.000
Arpa	Konya	2 ton	40.000 TL/Kg.	80.000.000
Yem ve Arpa Taşıma		16 ton	3.000 TL/Kg.	48.000.000

Hayvanlara sağlanan girdilerin önemli kısmı dışarıdan sağlanmaktadır. Arazi varlığı yeterli olanların ise bu girdilerin –özellikle kaba yem- yarısını kendi olanaklarıyla yetiştirmektedir.

Köylüler, keçi beslemek amacıyla özellikle toros göknarının (*Abies cilicica*) taze sürgünlerini keserek bu tür ormanlardan önemli ölçüde yararlanmaktadırlar. Bu yararlanma biçimi orman ekosistemi üzerinde olumsuz etkiler yaratmakta, ağaçların artım gücünü zayıflatmakta ve böceklerle karşı direncini azalttığından kurumaları artırmaktadır. Bu yararlanma sonucunda göknar ormanlarında ilginç görüntüler oluşmaktadır

Çizelge 7: Beyreli Köyü Hayvan Varlığı (1998)

Mahalle	Sığır			Koyun	Kıl Keçisi	Tek Tırnaklılar		
	Yerli	Melez	Kültür			At	Katır	Eşek
Çambucağı	10	20	-	10 Hane 400	6 Hane 200	-	20	1
Çamiçi	15	4	-	15 Hane 1000	3 hane 150	-	8	1
Toplam	25	24	-	25 Hane 1400	9 Hane 350	-	28	2

a) Büyükbaş (BB) Hayvancılık

Beyreli’de BB hayvan sayısı olarak toplam 49’dur ve her hanede 1 BB hayvan bulunmaktadır.

Fotoğraf 3: Tarım Arazisi Kazanmak ve Taze Sürgün Yararlanması Yapılan Ormanlık Alanlar

Fotoğraf 4: Tarım Arazisi Kazanmak ve Taze Sürgün Yararlanması Yapılan Ormanlık Alanlar

Hayvansal Ürünler ve Pazarlama

Hayvansal ürünler daha çok canlı hayvan; çok az miktarda da olsa süt ürünleri, peynir, yağ, yapağı ve deriden oluşmaktadır. KB hayvanlar canlı olarak daha çok köyde tüccarlara, celeplere vadeli olarak satılmakta, ancak tüccarlar hayvan bedellerini zamanında ödememektedir. Hatta bazı tüccarların hiç ödeme yapmadığı söylenmektedir.

Çizelge 8: 1998 Yılında Hayvansal Ürünlerin Pazarlandığı Yer, Kişi ve Bedeli

Hayvansal ürünler	Nerede satılır	Kime satılır?	Ne kadara satılır?
Canlı hayvan	Köyde	Tüccar/celep	Kuzu 13-15 milyon / adet (yaklaşık 500 kuzu satılmıştır)
Süt	Yaylada geçici mandıralara	Tüccar	100.000 TL/Kg.
Peynir	Yayla + Hadim + Taşkent	Kim satın almak isterse	600.000 TL/Kg.
Yağ	Hadim + Taşkent	Satın almak isteyenlere	750 bin - 1 Milyon TL/Kg.
Yapağı	Halı ve diğer el dokumasında kullanılıyor.		
Deri	Çok az miktarda olduğundan değerlendirilmiyor.		

b) Hayvancılık Sorunları

- Girdi sağlanan edilen pazarların uzak ve ulaşımın sorunlu olması yem nakliyesini pahalılaştırmakta ve zamanında yem temin edilmesini güçleştirmektedir. Bu nedenle istenilen düzeyde besicilik yapılamamaktadır.
- Hayvan hastalıklarıyla mücadele konusunda yetersizlik bulunmaktadır. Veterinerlik hizmetlerinden yeterince yararlanılamamaktadır. Kamu veterineri yalnızca toplu müracaat olması durumunda ücretsiz olarak hizmet vermektedir. Aksi takdirde bu hizmetler hayvan sahibinin yol, vizite ve ilaç ücretini karşılaması durumunda sağlanabilmektedir.
- Hayvansal ürünler değerinin altında satılmaktadır.

5. Arıcılık

Beyreli’de 12 hane geçimlik düzeyde, diğer haneler ise aile tüketimine yönelik olarak arıcılık yapmaktadır. Geçimlik düzeyde arıcılık yapan hanelerin yaklaşık 410 fenni kovani bulunmaktadır. 1998 yılında 4 ton civarında bal üretimi gerçekleştirilmiştir.

Temel uğraşlardan biri olan arıcılık yerleşik ve bölgede gezgincilik şeklinde yapılmaktadır. Çambucağı’nda 7 hane, arı kolonilerini ekim-nisan aylarında kışlatmak amacıyla Alanya’nın Demirtaş, Elikesik, Tosmak ve İsaklı köylerine püren ve narenciyeye götürmekte, mayıs-ekim aylarında ise, kendi yerleşim birimlerine çıkartmaktadırlar. Ayrıca Gevne yöresine yaz aylarında ülkenin değişik bölgelerinden arıların yayılımı amacıyla 15 kamyon, 1000-1500 kovan getirilmektedir. Yörede kekik, geven, sığır kuyruğu (yöresel ismi, şapla), süpürge otu oldukça yaygın olduğundan bu bitkilerin bal üretiminde önemli rolleri vardır.

Köylüler, ilkbahar beslenmesine yönelik olarak şeker kullanımının çok kısıtlı olması nedeniyle ballarının kaliteli olduğunu söylemekte ve yüksek fiyattan satmaktadır. Bal-lar, genellikle Alanya ve Konya'daki tanıdıklara, akrabalara ve yöre balının özelliklerini bilenlere sipariş yöntemiyle pazarlanmaktadır. 1988 yılında 1 kg. bal 2.5 ile 4 milyon TL arasında satılmıştır.

Kovan başına verimin Türkiye ortalamasının altında olmasının temel nedenlerinin başında,

- İlkbahar ve sonbahar bakımlarının yeterince yapılamaması. Özellikle ilkbaharda koloninin güçlendirilmesine yönelik olarak destekleyici girdilerin sağlanamaması,
- Girdi fiyatlarının yüksek, nakliyenin pahalı olması,
- Teknik eğitim bakımından yetersizlik,
- Hastalıklarla mücadelede (varroa, nösema, kireç hastalığı vb.) eksiklik,

gelmektedir.

Çizelge 9: Beyreli’de Arıcılık Yapan Hane Sayısı, Kovan Mevcudu ve Bal Üretimi (1998)

Mahalle	Arıcılık Yapan Hane	Mevcut Fenni Kovan	Ortalama Bal Verimi (Kg)	Yıllık Toplam Bal Üretimi (Kg)
Çambucağı	7	210	10	2.100
Çamiçi	5	200	10	2.000
Toplam	12	410	10	4.100

İlk izlenimler, Hadim Tarım İlçe Müdürlüğü arıcılık teknisyeni ve köylülerin ifadelerine göre, yörede arıcılığa yönelik hem doğal kaynak hem de insan kaynağı bakımından potansiyel bulunmaktadır. Uygun kredi, teknik destek verilmesi durumunda arıcılığa yeniden başlamak ve mevcut faaliyetini büyütmek isteyen haneler bulunmaktadır. Örneğin Çamiçi Mahallesi’nde 10 hane arıcılığı bilmekte ve yeniden başlamak istemektedir. 5 hane ise geliştirmek amacıyla destek beklemektedir.

6. Doğal Mantar Toplayıcılığı, Avcılık ve El Sanatları Üretimi

a) Doğal Mantar Toplayıcılığı

Kuzu Göbeği Mantarı:

Yörede, ilkbahar mevsiminde “kuzu göbeği” adı verilen doğal mantar toplanmaktadır. Daha çok orman içlerinde ve ardıç ormanlarında bulunan bu mantarın, 1998 yılında kurusu, 12 milyon TL/Kg. fiyatla satılmıştır. Ancak 1998’de hasadın iklim koşullarına bağlı olarak yeterli miktarda olmadığı ifade edilmiştir.

Katran mantarı:

Köylüler, sonbahar döneminde (ekim-kasım) “katran mantarı” toplamaktadır. Sedir ormanlarında bulunan bu mantar, geçmişte hane tüketiminde kullanılırken son 4 yıldır yaş olarak satılmaktadır. Yetişkin bir kişi günde ortalama 3 Kg. “katran mantarı” toplayabilmektedir. Doğal olarak yetişen bu mantarın üretim miktarı yağmur durumuna bağlıdır.

“Katran mantarı”, Alanya, Antalya, Muğla ve Afyon’daki tüccarların köydeki yerel aracılığı tarafından satın alınmaktadır. 1998’de 2 ile 3.5 milyon TL/Kg. arasında satıldığı söylenmektedir. Yaklaşık 1 ay süren toplama işine hanede işi olmayan hemen herkes katılmaktadır. Geçen yıl bir haneden 3-4 kişinin topladığı “katran mantarı”ndan ortalama 500 milyon TL para kazanıldığı ifade edilmektedir. Yalnızca Çambucağı Mahallesi’ne 3-4 milyar TL’nin girdiği söylenmiştir.

b) Avcılık

Avcılık, köylülerin boş zamanları değerlendirmeleri bakımından oldukça yaygın uğraşların başında gelmektedir. Hemen hemen her evde av tüfeği bulunmaktadır. Özellikle kış aylarında yaygın olarak yapılan avcılıkta, tavşan, keklik, domuz vb. yaban hayvanları avlanmaktadır. Köylüler yaz aylarında yaylacıların farla tavşan avladıklarını belirtmişlerdir.

c) El Sanatları

Yörede el sanatları bağlamında halı, kilim ve sili (keçi kılından dokunan ve oturma odasına serilen bir tür kilim) dokumacılığı hane gereksinmelerini karşılamak amacıyla hanelerin % 90’ını tarafından dokumaktadır. Ancak hanelerin % 10’u, gereksinim fazlası el sanatlarını satmaktadır.

Köylüler, “pazar bulunması halinde el sanatları işi gelişir mi?” sorusuna, gençlerin köyde kalmak istememesi ve iş yüklerinin fazla olması nedeniyle gelişemeyeceğini, ayrıca dokumaya zamanlarının olmadığını belirtmişlerdir.

d) Kardelen Soğanı Toplanması

Geçmişte, 8-10 sene önce oldukça çok miktarlarda toplanan kardelen soğanlarının günümüzde yaygın olarak toplanmadığı, hatta geçen sene yörede yasaklanmasından dolayı hiç toplanmadığı ifade edilmiştir. Ayrıca kardelenden çok para kazanma olanağının olmadığı söylenmektedir. Ayrıca, yörede soğanlı bitkilerden hiçbirinin toplanmadığı belirtilmiştir.

7. Gelir Analizi

**Çizelge 10: Beyreli Köyü Çambucağı Mahallesi (30 hane)
Gelir Kaynakları (1998)**

Gelir Kaynakları	Hane sayısı	Birim Fiyat (aylık, adet, dekar vs)	Zaman-Miktar	Hane Başına Ortalama Gelir	Toplam Gelir
BB Hayvancılık	30	?	?	?	?
KB Hayvancılık (Koyun)	8	10 milyon = 1 kuzu	300 adet	375 milyon	3 milyar
KB Hayvancılık (keçi)	6	25 milyon adet	20 adet	500 milyon	3 milyar
Mevsimlik İşçilik	26	125 milyon aylık	4 ay	500 milyon	13 milyar
Hububat tarımı	30	?	?	?	Bilinmiyor
Orman İşçiliği-Dikili kesim	8		10 gün	200 milyon	1.6 milyar
Arıcılık	8			200 milyon	1.6 milyar
Meyvecilik (elma)	3			50 milyon	150 milyon
Mantar toplama	26		1 ay		3-4 milyar

8. Kredi Kullanımı Eğilimi

Koyunculuk yapan haneler TC Ziraat Bankası'nın verdiği koyunculuk kredisinden yararlanmaktadır. Ayrıca ORKÖY'den 1996 yılında 3 haneye süt koyunculluğu, 1988 yılında da 5 haneye arıcılık kredisi verilmiştir. Köylüler kredi faizlerinin ödenebilecek düzeyde olması durumunda, kredi kullanabileceklerini belirtmişlerdir.

9. Tarım Takvimi

Çizelge 11: Tarımsal ve Hayvansal Faaliyetlerin Aylara Göre Dağılımı

Faaliyetler	Erkek Kadın	A Y L A R											
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Bitkisel Üretim Faaliyetleri (Hububat, Meyvecilik, Sebzeçilik vs.)													
Sürüm	E					X S	X S				X H	X H	
Ekim	E					X S	X S				X H	X H	
Gübreleme	E				X	X					X	X	
Sulama	EK						X	X	X	X	X	X	
Çapa-Ot Alma	EK						X	X	X	X	X		
İlaçlama	E					X		X			X		
Hasat	EK							X	X	X	X		
Taşıma	EK							X	X				
Hayvancılık (Büyükbaş Ve Küçükbaş Dahil)													
Ahırda Bakım	EK	X	X	X	X								
Ürün Değerlendirme	K					X	X	X	X	X	X	X	X
Yem Sağlama	E									X	X	X	
Diğer Faaliyetler													
Mevsimlik İşçilik	E						X	X	X	X	X	X	X
Mantar Toplam	EK			X	X						X	X	
Orman İşçiliği	EK					X	X	X	X	X	X		

Açıklama: S: Sebze H: Hububat

BEŞİNCİ BÖLÜM

DOĞAL KAYNAKLAR VE SORUNLARI

1. Orman Varlığı ve Kullanım Durumu

a) Orman Varlığı ve Etkilenme Durumu

Beyreli Köyü 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 31. maddesi kapsamındadır. Yani “orman köyü” konumundadır. Sınırları içerisinde verimli ve zengin ormanlar bulunmaktadır. Ormanlar içinde ve bitişiğinde yaşayan topluluklar bu ormanlardan yapacak ve yakacak odun gereksinmesi, orman içi açıklıklarda ot biçimi, yaprak yararlanması, mantar ve av hayvanı, orman işçiliği vb. çeşitli şekillerde yararlanmaktadır.

Ormandan yararlanmanın ortaya çıkardığı çok çeşitli ve çok boyutlu sorunlar bulunmaktadır. Yakacak ve yapacak odun sağlama, tarım arazisi kazanmaya yönelik açmıcılık ormanları olumsuz yönde etkilemektedir. Ayrıca taze sürgünlerden –özellikle toros göknarı- hayvan yemi şeklinde yararlanma göknarlarda kabuk böceğinin yaygınlaşmasına neden olmakta ve kurumalara rastlanmaktadır.

Köylüler yörelerindeki ormanların azaldığını öne sürülmekte ve bunun nedeni olarak orman idaresinin yapmış olduğu kesimleri göstermektedir. Kendilerinin de bu azalmaya yapacak, yakacak odun sağlama ve yaprak yararlanması şeklinde katıldıklarını söylemektedir. Orman azalmasından dolayı sel ve heyelanların gündeme geldiğini belirtmişlerdir. Köylüler ormanın önemini farkında olduklarını, köyün yakın çevresindeki ormanları kendi olanaklarıyla koruduklarını söylemişlerdir.

b) Yapacak ve Yakacak Odun Kullanımı

Köylüler, konutlarının yapımı ve onarımında kullandıkları yapacak odunu köy çevresindeki ormanlardan sağlamaktadır. Sürekli oturanlar bu gereksinimlerinin bir kısmını “zati ihtiyaç”¹ şeklinde temin ederken, bir kısmını da yasa ve teknik dışı yollardan karşılamaktadır.

Köylüler, yapacak odun sağlamada temel sorununun “yaylacılar” olduğunu, çünkü yaylacıların bu konuya yeterince önem vermediklerini ve dikkatli davranmadıklarını söylemektedir.

Beyreliler, yılda yakacak amacıyla küçük ailelerin 5, büyük ailelerin ise 10 ton odun kullandıklarını, bu gereksinmeyi daha çok kuruyan ağaçlardan sağladıklarını belirtmektedir.

c) Orman İşçiliği

1992 yılına kadar kesim, dikim ve teraslama işlerinde çalıştıklarını belirten köylüler, orman işçiliğinin geçmişte oldukça fazla olduğunu, ancak şimdilerde azaldığını ifade etmişlerdir. Üretim birim fiyatlarının düşük olmasından dolayı orman işçiliğinde daha çok Mersin'den gelen “tahtacıların” çalıştırıldığını belirtmişlerdir.

---

¹ Orman Yasası gereğince “orman köyü” statüsünde bulunan köylülere konut, samanlık inşa ve onarım karşılığında, piyasa koşullarından oldukça düşük bedelle verilen yapacak odun ürünü.

1998 yılında orman işletme şefliği köylülere daha çok enkaz niteliğindeki ağaçları zati ihtiyaç kapsamında “dikili satış” yöntemiyle köylülere dağıtmış, üretim köylüler tarafından gerçekleştirilmiştir. Köylüler üretimlerinin bir kısmını piyasaya satarak gelir elde etmişlerdir. 20 haneye peşin para karşılığında, m³’ü 18 milyon TL’den ortalama 7-8 m³’lük “dikili kesim” verilmiş, köylüler kesim, sürütme ve nakliye işini yapmış ve mamul ürünü piyasaya 40-50 milyon TL/m³ karşılığında satmışlardır.

d) Ormandan Diğer Yararlanmalar

Yörede ormanlardan ek olarak mantar toplayıcılığı, yem bitkisi olarak taze sürgün kesimi ve orman içi açıklıklardan ot biçme (doğal mor yonca) şeklinde de yararlanılmaktadır.

e) Ormanların Korunması ve Geliştirilmesi

Ormanların korunması ve geliştirilmesine yönelik yöre halkının görüşleri;

- Keçinin yöreden kaldırılması.
- Yakacak odunun yerine ikame edecek kömür ve tüp gaz konusunda destek.
- BB hayvancılık konusunda yönlendirme ve destek.
- Yaylacıların tahribini önlemeye yönelik girişimler; daha sıkı koruma.
- Hayvan otlatılmasına engel olmayacak şekilde boş alanlarda ağaçlandırma yapılması.

f) Orman İdaresi-Köylü İlişkileri

- Köylüler, orman idaresinin KB hayvanlara yedirilmek üzere “pür-taze sürgün” kesilmesini saptadıkları zaman kendilerine zabıt tuttuğunu ve mahkemeye verdiğini, ancak yaylacıların genç fidanları traktörle sürmesine ve açmacılık yapımlarına karşın herhangi bir işlem yapılmadığı inancını taşımaktadır.
- Ayrıca köylüler “dikili satış” yöntemiyle uygulanan modelin devam ettirilmesini istemektedir.
- Beyreliler, komşu köylerle orman sınırı sorunu bulunduğunu, bunun çözüme kavuşturulmasını talep etmektedirler.

g) Yaban Hayatı

Yörenin yaban hayatı bakımından zengin olduğu, ormanlarda tavşan, tilki, kurt, keklik, ayı, sansar, atmaca, kartal, porsuk, kirpi gibi hayvanların bulunduğu belirtilmiştir. Geçmişte ise dağ keçisinin bulunduğu ifade edilmektedir. Leş kartalı, karga ve yaban domuzunun oldukça azaldığı söylenmektedir.

2. Mera Varlığı ve Kullanım Durumu

Köylüler, karın kalkmaya başlamasıyla beraber hayvanlarını köyün yakın çevresindeki orman içi açıklıklarda otlatmaya başlatmaktadır. Mayıs ayına kadar buralarda otlayan hayvanlar, haziran-ekim ayları arasında Ayıpınar ve Kocaalan yaylalarındaki meralara gitmektedir. Hayvanların tamamı yaylaya götürülmekte ve “serbest” olarak

otlatılmaktadır. Ayrıca yalnızca yaz aylarında yaylaya göçen 9 köyün hayvanları da yayla da diğer hayvanlarla karışık olarak otlatılmaktadır.

Meraların varlığı ve mevcut durumu hakkında yeterli veri ve bilgi derlenememiş, gözlem yapma olanağı da bulunamamıştır. Ancak köylüler koyun sayısının artması ve otların topraktan çıkar çıkmaz otlatılmaya başlanması nedeniyle geçmişe göre gözle görülecek derecede otların azaldığını ve yoğun otlatma yapıldığını öne sürmüşlerdir.

3. Su Kaynakları ve Kullanım Durumu

Çambucağı Mahallesi çevresindeki arazilerin sulanma olanağı bulunmakta ve mahal-
lenin üstünde bulunan iki toprak kanal aracılığıyla sulama yapılmaktadır. Su kaynak-
ları bakımında Çambucağı mahallesi yeterli durumdadır.

Çamiçi Mahallesi'nde ise hem sulama hem de kullanma amacıyla su sorunu bulun-
maktadır. Sulama suyu oldukça sınırlı olup, içme suyu özellikle yaz aylarında sorun
olmaktadır. Mahalle sakinleri Gevne Çayı'ndan su motoruyla su basılması durumunda
sorunun çözülebileceğini söylemektedir.

Köylüler Gevne Çayı'nın geçmişte doğal alabalık bakımından çok zengin olduğunu,
ancak bugünlerde hemen hemen hiç balık bulunmadığını belirtmektedir. Gevne Çayı'
nda doğal alabalık veya uygun su kaynaklarında kültür alabalığı yetiştirmek ama-
cıyla destek verilmesi talep edilmektedir.

Fotoğraf 5: Gevne Vadisi Ormanları

Fotoğraf 6: Gevne Vadisi'nde Toprak Erozyonunun Boyutu

ALTINCI BÖLÜM

GENEL DEĞERLENDİRME ve OLASI PROJE KONULARI

1. Genel Değerlendirme

Beyreli Köyü veya Gevne Vadisi orman, mera, su, biyolojik çeşitlilik vb. zengin özellikler taşımaktadır. Ancak yararlanma biçim ve yoğunluğunun ortaya çıkardığı sonuçlar bu “zenginliğin” varlığını tehdit edecek aşamaya gelmiştir. Arazi gözlemlerinin yanısıra köylülerin ve ilgili teknisyenlerin ifadelerine göre ormanların yapısı bozulmakta, alansal olarak küçülmekte, meralar verimsizleşmektedir. Bu durum heyelan ve toprak erozyonunu artırmakta, biyolojik çeşitliliğe olumsuz etkide bulunmaktadır. Böyle bir sonucun ortaya çıkmasında yoksulluk ve gereksinimleri karşılamaya yönelik “katılımcı planlama ve yönetimin” eksiklikleri ana rolü oynamaktadır.

Doğal kaynaklardan yararlanma biçimi yerel topluluğun yaşamını sürdürmeye yetmemekte, ortaya çıkan gelir açığı yöre dışından mevsimlik işçilikle karşılanmaya çalışılmaktadır. Ancak, mevcut potansiyelin katılımcı planlama ve yönetimi düzeniyle sorunun önemli bir kısmı çözümlenebilir ve “gen kaynaklarının” yerinde korunmasına yönelik etkili önlemler alınabilir. Bunun için yöre koşullarında geçerli ve kaynak kullanıcılarla birlikte planlanmış faaliyetlere gereksinim bulunmaktadır.

2. Olası Proje Konuları

a) Gelir getirici etkinlikler

Arıcılık:

Arıcılık, bilindiği gibi doğal kaynakların korunması ve geliştirilmesinde en önemli ekonomik amaçlı etkinliklerinden biridir. Yörede arıcılık potansiyeli ve talebi yüksektir. Ayrıca Tarım İlçe Müdürlüğü’nün ilgisi ve Hadim Meslek Yüksek Okulu’nda Arıcılık Bölümü’nün bulunması, ORKÖY’ün bu tür çalışmalara destek vermesi, önemli avantajlardır. Bu konuya yönelik bir projelendirme çalışmasının yapılması ve destek olanaklarının yaratılması yararlı olacaktır.

Meyvecilik; Kiraz, Elma ve Ceviz Üretimi:

Yörede meyvecilik önem kazanmaktadır. Özellikle kiraz yetiştiriciliğine duyulan yakın ve yoğun ilgi üretimden gelir getiricilik yönünde oluşan beklenti, kirazcılığın yaygınlaşmasında başlıca faktördür. Gevne Vadisi’nde kiraza yönelik taleplerin değerlendirilmesi önemlidir. Ayrıca vadi içlerinde açılı ceviz dikimleri ve kısa zamanda ceviz üretimi ek gelir kaynağı bakımından değerlendirilebilir. Vadi tabanlarında sulanabilen arazilerde yarı ve tam bodur elma üretimi düşünülebilir.

Kültür Balıkçılığı ve Doğal Alabalığın Koruma Altına Alınması:

Su kaynaklarının etkin kullanılmasına yönelik potansiyel mevcuttur. Bu potansiyelin üretime dönüştürülerek kültür alabalık üretimi yapılmasına yönelik bir araştırmanın başlatılması yararlı olacaktır.

Gevne Çayı'nda kırmızı benekli doğal alabalığın yaşadığı ifade edilmiştir. Bunun koruma altına alınarak, sürdürülebilir yararlanma konusunda girişimlerde bulunulmalıdır.

Süt İnekçiliği (keçi ve koyunun yerine):

Süt inekçiliğinin benimsenmesi sütün günlük olarak satılmasıyla mümkündür. Hadim süt işleme tesislerinin aktif hale gelmesi gelecekte kombine ırk (hem süt hem besi materyali) inekçiliğe yönelik talebi artırabilir. Bu düşünceden hareketle ORKÖY ile Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın kaynaklarından yararlanarak keçi ve koyunculuk yerine yöre koşullarına uygun kombine ırklarla inekçilik yaygınlaştırılabilir.

Besicilik:

Köylerde süt ve süt ürünlerinin değerlendirilmesinde karşılaşılan zorluklar nedeniyle besiciliğe ilgi ve talep bulunmaktadır.

Ekolojik Tarım:

Mevcut sebze ve hububat üretimi “yarı ekolojik tarım” niteliğindedir. Pazarlama sorunlarının çözümlenmesi durumunda “tam ekolojik tarıma” yönelik girişimler başlatılabilir.

Yayla Turizmi:

Yöre, Alanya'ya ortalama 65 Km'dir. Alanya'dan köye ulaşım yaklaşık 3-4 saat tutmaktadır. Yolun yarısı asfalt diğer yarısı topraktır. Vadi, yaz aylarında serin ve nemsiz olduğundan Alanya'nın sıcak ve nemli ortamından uzaklaşmak isteyenlere farklı seçenekler sunabilecek özelliktedir. Potansiyel turistlerin isteklerini karşılayacak şekilde yerel koşullarda bir planlama çalışması başlatılabilir.

b) İnsan Kaynaklarını Geliştirme Etkinlikleri

Yayım ve Örgütlenme:

Yerel toplulukların gereksinmelerini karşılayacak tarım, orman, su kaynakları, mera vb. konularda yayım çalışmaları planlanmalıdır.

Ayrıca yerel topluluğun ortak hareket etmesini sağlayacak yöre koşullarını dikkate alan “yerel örgütlenme” üzerinde önemle durulmalıdır.

Kapasite Geliştirme:

Sürdürülebilirliğin önemli koşullarından biri yerel topluluğun kendi işini kendisinin yapar hale gelmesidir. Bunun sağlanmasına yönelik yerel toplulukta “kapasite geliştirme” etkinlikleri öngörülmelidir.

c) Ortak Sorunların Çözümü

Sağlık:

Sağlık sorununun çözümü, vadi kaynaklarından yararlanan ilgili bütün tarafların gereksinmelerini çözecek bir seçeneğin ortaya konulmasından geçmektedir. Bunun için bütün taraflara olabildiğince eşit ve ulaşılabilir uzaklıkta bir sağlık ocağı inşa edilmesi, sürekli personel bulundurulması gerekmektedir.

İçme ve Sulama Suyu:

Çambucağı Mahallesi'nde içme su sorununun çözümü su deposunun yapımı ve depodan evlere suyun dağıtımına yönelik projenin uygulanmasıyla çözümlenebilir.

Çamiçi Mahallesi'nin sulama suyu sorunu Gevne Çayı'ndan su motoruyla basılacak suyun havuzlarda toplanarak ve sulama kanallarıyla dağıtılarak çözümlenebilir. İçme suyu için su deposu ve evlere dağıtımını sorunu çözmektedir.

İlköğretim:

Köyde öğretmen sorununun çözümüne yönelik Milli Eğitim Bakanlığı İl ve İlçe Müdürlüğü'ne gerekli girişimin yapılması gerekmektedir.

Ulaşım:

Taşkent-Alanya devlet karayolundan Beyreli'ye kadar ki 7 km.'lik toprak yolun asfaltlanması (ki asfaltlanmaya hazır olduğu ifade edilmektedir) ve karayollarının kar temizleme ve bakım programına alınması durumunda sorun çözümlenecektir.

d) Doğal Kaynakları Koruma ve Geliştirme Etkinlikleri

Ormanlar:

- Yakacak odun üretimine yönelik planlama yapılması, verimli kullanmaya yönelik çok amaçlı soba, çatı örtüsü vb. girdiler sağlanmalıdır.
- Ormanların korunmasına yönelik yerel bir modelin geliştirilmeli; koruma me-murunun ilgili yerleşimde konaklaması konaklanmalıdır.

Meralar:

Meraların mevcut durumunun belirlenmesine yönelik sorunun nedenleri, boyutları, sonuçları ve çözümlerini ortaya koyacak bir araştırma yaptırılmalıdır.

e) İşbirliği Yapılabilecek Kuruluşları

- Konya Valiliđi
İl Özel İdaresi
- Hadim Kaymakamliđı
Toplumsal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı
Köylere Hizmet Götürme Birliği
- Orman Bakanlığı
Orman Genel Müdürlüğü
Konya Orman Bölge Müdürlüğü Orman İşletme Müdürlüğü
Hadim Orman İşletme Şefliği
ORKÖY Genel Müdürlüğü Konya ORKÖY Başmühendisliği
- Av-Yaban Hayatı ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü
Konya Milli Parklar Başmühendisliği
- Tarım Bakanlığı
- Konya Tarım İl Müdürlüğü
Hadim Tarım İlçe Müdürlüğü
- Selçuk Üniversitesi
Hadim Meslek Yüksek Okulu Arıcılık Bölümü
- Beyreli Köyü Kültür ve Yardımlaşma Derneği

SONSÖZ

Kırsal alanda kalkınma ve doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımına yönelik uygulamalar “katılımcı planlama” yaklaşımıyla yapılmalı; katılım ve kalıcılık temel ilkeler olmalıdır.

Doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı, kaynaklardan yararlanan, yörenin koşullarını oldukça iyi bilen yerel topluluklar ile kamu kuruluşları, üniversiteler, gönüllü kuruluşlar gibi yöre dışındaki katılımcıların iş birliğini gerektirmektedir. İşbirliğinde ilgili tarafların eşit koşullarda sorunları tanımlamak ve çözüm önerileri geliştirmelerinden geçmektedir.

“*Bitki Gen Kaynaklarının yerinde Korunmasına Yöre Halkının katılımının Sağlanması Projesi*”, çok boyutlu bir kalkınma projesi olarak tasarlanmadığı takdirde amaca ulaşmada zorluklar bulunmaktadır. Çünkü yöredeki temel sorun yoksulluk ve bundan kaynaklanan kaynak kullanımınıdır. Böyle bir uygulama, ilgili tarafları bir masa etrafında toplayacak “proje yönetimini” gerektirmektedir.

***

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- 1) Doğal Hayatı Koruma Derneği (1998); *Türkiye'nin Soğanlı Bitkileri Yerli üretim Projesi Daran, Dumlugöze ve Koçaşlı Köyleri Alan Profili Raporu*, Ekim 1998, Ankara (Çoğaltma).
- 2) Hadim Kaymakamlığı Köylere Hizmet Götürme Birliği (1996); *Doğa Kent Hadim*.
- 3) Selçuk Sakatoğlu (1999); *Toroslar'ın Son Göçebeleri Sarıkeçililer*, Aylık Coğrafya ve Keşif Dergisi Atlas, Şubat 1999, Sayı: 71, Sayfa:46-59.
- 4) Kültür Bakanlığı (1996); *Yörükler*, 1. Akdeniz Yöresi Türk Toplulukları Sosyo-Kültürel Yapısı, Sempozyum Bildirileri, 25-26 Nisan 1994, Antalya.
- 5) ORKÖY Konya Başmühendisliği kayıtları

İKİNCİ KISIM

G E V N E V A D İ S İ

YAYLA YERLEŞMELERİ (YAYLACILAR)
ARAŞTIRMASI

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ

BİRİNCİ BÖLÜM: AMAÇ, KAPSAM ve YÖNTEM

1. Amaç
2. Kapsam
3. Yöntem

İKİNCİ BÖLÜM: YAYLA YERLEŞMELERİNİN TANITIMI

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: TEMEL VERİLER

1. Nüfus, Hane Sayısı, Konut,
2. Alt Yapı
3. Toplumsal Yapı

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: YAYLADA TEMEL FAALİYETLER

1. Tarımsal Arazi Varlığı ve Kullanımı
  - 1.1. Tarımsal Arazi Varlığı
  - 1.2. Tarımsal Arazi Kullanımı
2. Bitkisel Üretim
3. Hayvancılık
4. Arıcılık
5. Tarım Takvimi

BEŞİNCİ BÖLÜM: DOĞAL KAYNAKLARDAN YARARLANMA

1. Orman Varlığı ve Kullanım Durumu
2. Mera Varlığı ve Kullanım Durumu
3. Su Kaynakları ve Kullanım Durumu
4. Yaban Hayatı, Avcılık, Su Ürünleri

ALTINCI BÖLÜM: DEĞERLENDİRME

SONSÖZ

GİRİŞ

Proje alanı olan Gevne Vadisi'nin üst bölümü Konya iline bağlı Hadim ilçesinin güney batısında yer almaktadır. Vadinin üst bölümünde sürekli bir kır yerleşimi olan Beyreli Köyü bulunmaktadır. Köy 3 mahalle, 54 hane ve toplam 320 nüfustan oluşan bir yerleşim birimidir.

Alanya ve Gazipaşa ilçelerine bağlı köylerde yaşayanlar Beyreli Köyü dışında yılın belirli aylarında (mayıs-ekim) çeşitli bitkisel ve hayvansal üretim faaliyetlerini gerçekleştirmek ve Güney Akdeniz'in yaz aylarındaki sıcak ve nemli havadan kurtulmak amacıyla vadi yamaçlarında bulunan yayla yerleşmelerine gelmektedir. Bunlarla birlikte, araştırma alanında 9 yayla yerleşimi yer almaktadır. Bu yerleşimlerde yaklaşık olarak 750 haneden oluşan 3350 kişi yaşamaktadır.

Yayla yerleşmelerinde yaşayanların tamamının asıl yerleşmeleri Alanya ve Gazipaşa'nın Akdeniz kıyısı ve yamaçlarında kurulu bulunan köylülerdir. Köylüler buralarda seracılık, hayvancılık, muz ve narenciye üretimi, turizm, inşaat işçiliği, taşımacılık ve küçük esnafılık yapmaktadır.

Yaylacı köylülerin ifadelerine göre “yaylacılık” geleneğinin oldukça eskiye giden, kimilerine göre 300-400 yıllık geçmişi bulunmaktadır. Yaylacıların özellikle 1970'li yıllardan itibaren seracılık ve turizme bağlı olarak gelirlerinde ortaya çıkan artış ve buna bağlı olarak refah düzeyinin yükselmesiyle yaylalardaki bitkisel ve hayvansal faaliyetler azalmış ve buralarda “dinlence” amacı ön plana çıkmıştır.

Bu rapor, vadinin üst bölümünde yer alan ve yılın belirli aylarında ikamet eden “yaylacılar”ın “toplumsal ve ekonomik profilini” genel hatlarıyla ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu amaçla söz konusu alana 14-15 Ağustos 1999 tarihlerinde inceleme ve araştırma gezisi düzenlenmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

AMAÇ, KAPSAM ve YÖNTEM

1. Amaç

Ön araştırmanın temel amacı, kış aylarında Alanya ve Gazipaşa köylerinde yaşayan, ilkbahar ve yaz aylarında ise Gevne Vadisi üst bölümünde bulunan yayla yerleşmelerine gelen toplulukların;

- toplumsal, ekonomik ve kültürel yapısını genel hatlarıyla belirlemek,
- yaylada buldukları dönem içerisinde doğal kaynaklarla (toprak, orman, mera, su) ilişkilerini ortaya koymak,
- bitki gen kaynaklarının korunmasına yönelik halkın düşüncelerini belirlemek.

2. Kapsam

“Bitki Gen Kaynaklarının Yerinde Korunması Projesi” araştırma alanı kapsamında 9 yayla yerleşimi bulunmaktadır. Ön araştırmada bu 9 yerleşimden 5’i kapsama alınmıştır. Bunlar, Aliefendi, Isaklı, Ispatlı, Keşefli ve Küçükü’dür.

3. Yöntem

Ön araştırma’da, veri toplamaya yönelik geliştirilen soru listesi ve formlar kullanılmış ve araştırma yönteminde belirleyici olarak “*hızlı kırsal değerlendirme*” (rapid rural appraisal) tekniğinden yararlanılmıştır.

Fotoğraf 1: Gevne Vadisi’nde Yayla Yerleşimi

İKİNCİ BÖLÜM

KÖY ve YAYLA YERLEŞMELERİNİN TANITIMI

Aliefendi Köyü

Alanya ilçesinin 23 km. doğusunda yer alan Aliefendi Köyü 330 hanede yaşayan 1112 nüfustan oluşmakta, bunların yaklaşık 300 hanesi (700-800 kişi) yaylaya göç etmektedir. Geçmişte 150 hanenin ise Konya'ya sürekli olarak göç ettiği ifade edilmiştir. Köyün isminin geçmişte "Akçaya" olduğu belirtilmiştir.

Aliefendi Köyü'nde 400-500 cam seranın bulunduğu, sera büyüklüklerinin 1000 ile 5000 metrekare arasında değiştiği ifade edilmiştir. Köyün temel geçim kaynağının başta cam seracılık olmak üzere, turizmde ve inşaatlarda genellikle usta olarak çalışmak ve taşımacılık olduğu söylenmiştir.

Isaklı Köyü

Isaklı aşireti kökeninin Horasan'dan geldiği belirtilmiştir. Isaklılara göre; Osmanlı Padişahı'nın Isaklı Aşireti'ni dağıtmasıyla aşiret üyeleri Mersin'in Gülnar ilçesi, Manisa ve Alanya'ya yerleşmişler. Alanya'ya yerleşenler 20 km. uzaklıktaki Isaklı köyü ile Gevne vadisinde Isaklı yaylasını kurmuşlardır.

Isaklı Köyü 100 haneden oluşmakta olup, köylülerin bir kısmı da Kargacık ve Aliefendi köylerinde ikamet etmektedir. Isaklı'dan 150 hane yaylaya çıkmaktadır.

Köyün temel geçim kaynağı, çeşitli iş kollarında işçilik, sebzeçilik, seracılık, muz yetiştiriciliği (5-6 hane) ile az miktarda hayvancılık ve arıcılıktan (3-5 hane) oluşmaktadır.

Ispatlı Köyü

Ispatlı'ların geçmişi Toroslarda hayvancılıkla uğraşan Karakeçili yörüklerine dayanmaktadır. Ispatlıların ilk yerleştikleri yerin Mersin'e bağlı Mut ilçesinin Kıravga köyü olduğu, daha sonra yaklaşık 200 yıldır ot, su ve odun sorunu bulunmayan Gevne Vadisi'ne yerleştikleri köylüler tarafından ifade edilmiştir. Vadi içerisindeki kış koşullarının zor olması nedeniyle, önce Demirtaş'a yerleşen aşiret, daha sonra Alanya'ya 26 km. uzaklıkta bulunan ve aşiret isminin verildiği köye yerleşmiştir. Köy 84 hane ve yaklaşık 500 kişiden oluşmaktadır.

Köyün temel geçim kaynağını turizmde çalışma ve yurtdışı göç oluşturmaktadır. Ayrıca alçak ve yüksek tünelde sebze üretimi, inşaat işçiliği ve küçükbaş hayvancılık oluşturmaktadır.

Keşefli Köyü

Keşefli Köyü, Alanya-Gazipaşa arasındaki sahil kıyısında yer almaktadır. Köyün Alanya'ya uzaklığı 25 km'dir. 120 haneden oluşan köyde yaklaşık 600 kişi yaşamaktadır. Temel geçim kaynağını seracılık, muz ve narenciye üretimi, turizm ve küçük ölçekli hizmet faaliyetleri oluşturmaktadır. Köy koşullarında hemen hemen her hanenin ortalama 1 dekar cam seraya sahip olduğu ifade edilmiştir. Keşefli Köyü sahili yakın

zaman önce deniz kaplumbağalarının (*Caretta caretta*) üreme alanı olarak “doğal SİT” alanı ilan edildiği köylülerce belirtilmiştir.

Köylüler, Keşefli’den 23’ü öğretmen olmak üzere 123 devlet memuru bulunduğunu, kadınlarına her türlü eğitim olanağını sağladıklarını ve bu nedenle de yörenin en aydın ve eğitilmiş düzeyi yüksek köyü olduğu söylenmiştir.

Keşefli köyü’nün geçmişi 300-350 yıl öncesine uzanan Türkmenlere ve Karamanoğullarına dayanmaktadır. Keşefli ismi, Osmanlı Ordusu’nda görev yapan Subaşı Mehmet’in oğlu olan Keşe (Keşif) Ahmet’ten gelmektedir.

Alanya ilçesi sınırları içinde yer alan Keşefli, 1947 yılında köy olarak kabul edilmiştir. Keşefliler, 300 yıldır yaz aylarında Gevne Vadisi’nde bulunan yaylalara çıktıklarını, bunun geleneğe dönüştüğünü belirtmişlerdir. Geçmiş dönemlerde yaklaşık 9 ay kaldıkları yaylada, turizmin gelişmesi, muz, narenciye üretimi/yetiştiriciliği ve özellikle de cam seracılığının bu süreyi azalttığı ifade edilmiştir.

Küçük Köyü

Gazipaşa ilçesinin 5 km. kuzeydoğusunda bulunan Küçük Köyü’nün asıl adının küçük ve dağınık yerleşimler anlamına gelen “Perakende Küçük” olduğu ifade edilmiştir. Köy yerleşimi 6 (Çakmak, Tahtabaşı, Gölçerler, Aydın, Kafarlar, Demirli), yayla yerleşimi ise 7 alt (Balcılar, Toranlar, Püsekurdu, Bakkal, Yukarı, Camilioluk, Cilasun, Umurlu) mahalleden oluşmaktadır. Yaylacılığın bu köyde geçmişi 200-250 yıl öncesine dayanmaktadır. Köyün temel geçim kaynağı; seracılık, hayvancılık ve orman işçiliğidir.

Fotoğraf 2: Gevne Vadisi’nde Yayla Yerleşimi

Harita 1: Yayla Yerleşimleri ve Köylerini Gösteren Harita

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM TEMEL VERİLER

1. Nüfus, Hane Sayısı, Konut Durumu

Proje alanında bulunan 9 yayla yerleşimin esas ikametgahını oluşturan köylerde yaklaşık 12500 kişi yaşamaktadır. Araştırma kapsamına giren yayla yerleşmelerinde ise yaklaşık olarak 700 hane ve 3000 kişi bulunmaktadır. Bunlardan 630 haneden 2250 kişi, yani hanelerin % 90'ı ve nüfusun % 75'i, her yıl düzenli olarak yaylaya çıkmaktadır.

Çizelge 1: Yayla Yerleşimleri Hane ve Nüfus Durumu (1999)²

Yerleşme	Köy Yerleşimi		Yayla Yerleşimi		Köyün Bağlı Olduğu Yerleşim Yeri
	Hane Sayısı	Nüfus	Hane Sayısı	Nüfus	
Aliefendi	330	1112	250	700	Alanya
Isaklı	100	556	150 (*)	400	Alanya
Ispatlı	84	428	70	350	Alanya
Keşefli	120	595	90	500	Alanya
Küçükklü	70	321	70	300	Gazipaşa
Toplam	704	3012	630	2250	

(*) Isaklı köylülerinin bir kısmı Kargacık ve Aliefendi köylerinde yaşamaktadır.

2. Alt Yapı; öğrenim, konut, ulaşım, elektrik, haberleşme, sağlık, içme suyu

Öğrenim:

Yaylacı köylülerin yaklaşık % 90'nının ilkokul mezunu, % 10'unun ise ortaokul ve lise mezunu olduğu belirtilmiştir. Ayrıca çok az sayıda da olsa üniversitede öğrenim yapanların olduğu ifade edilmiştir. Daha önce belirtildiği gibi Keşefli köylüleri kendilerinin Alanya'nın en öğrenimli köyü olduklarını iddia etmektedirler.

Konut:

Yayla yerleşmelerinin konutları ağırlıklı olarak yerel malzeme olan "kayrak taşı"ndan inşa edilmektedir. Bunun yanında yığma tuğladan da inşa edilen konutlar bulunmaktadır. Konutların sağlıklı ve dayanıklı olduğu söylenebilir. Ayrıca, hayvanların otlatıldığı yüksek alanlarda kısa süreli konaklanan yığma taşlardan inşa edilmiş "kom" tipi barınaklarda bulunmaktadır.

Ulaşım:

Yayla yerleşmelerinin Hadim, Taşkent ve Alanya ilçelerine ulaşım yaz aylarında sürekli olarak açık olan yoldan yapılmaktadır. Yolların büyük kısmı asfalt olup, yayla yerleşmelerin bulunduğu yörede stabilize toprak durumundadır. Yaylacılar, Alanya ilçesi ile ulaşımı daha çok kendi araçlarıyla sağlamaktadır. Ayrıca, özellikle yaz aylarında Alanya ilçesine düzenli minibüs seferleri bulunmaktadır. 1999'da ulaşım ücreti

² Köy yerleşmeleriyle ilgili veriler Alanya İlçe Nüfus Müdürlüğü'nden, yayla yerleşmeleri verileri köylülerden alınmıştır.

olarak 2 milyon TL ödenmektedir. Yörede önemli bir ulaşım aracı da motorsiklet olup, hemen hemen her evde bu araçtan bulunduğu belirtilmiştir.

Çizelge 2: Yayla Yerleşimlerinin İlçe Merkezi ve Komşu Köye Uzaklıkları

Yerleşme	İlçe Merkezleri ve Komşu Köyün Birbirlerine Uzaklığı							
	Hadim	Taşkent	Alanya	Aliefendi	Isaklı	Ispatlı	Keşefli	Küçükülü
Aliefendi	30	18	90	90	3	1	-	-
Isaklı	40	-	80	2	-	-	-	4.5
Ispatlı	20	18	90	0.5	2	-	-	-
Keşefli	35	26	80	3	-	1.5	-	5
Küçükülü	43	30	80	-	1	2.5	-	-

Elektrik:

Araştırma kapsamındaki yayla yerleşmelerinden yalnızca Küçükülü’de elektrik bulunmamaktadır. Diğer yerleşmelerin tamamı elektrik hizmetlerinden (2-10 yıldır) yararlanmaktadır.

Haberleşme:

Küçükülü yaylası dışındakilerin tamamında telefon olanağı bulunmakta olup, haberleşmede bir sorun yaşanmamaktadır. Talep eden haneler telefon olanağına kavuşmaktadır. Aliefendi, Ispatlı ve Isaklı yerleşmeleri hanelerinin tamamında, Keşefli’de ise hanelerin yaklaşık % 80’inde telefon bulunmaktadır.

Sağlık:

Yörede en önemli sorunların başında “sağlık” gelmekte ve bu konuda herhangi bir çalışma bulunmamaktadır. Sağlıkla ilgili olarak ortaya çıkan sorunların çözümünde, durum ciddi ise Konya veya Alanya’ya, normal durumlarda ise Hadim veya Taşkent ilçelerine gidilmektedir.

İçme Suyu:

Yayla yerleşmeleri içme suyunu doğal kaynaklardan temin etmektedir. Kaynakların birleştirilmesiyle plastik boru aracılığıyla yerleşime getirilen su mahalle ortak çeşmesi aracılığıyla dağıtılmaktadır. Ispatlı yerleşiminde köylüler kendi olanaklarıyla kaynaklardan getirdikleri suyu şebeke sistemiyle evlere dağıtılmak üzere su deposu inşası ve kanal kazma çalışmalarını başlatmıştır. Diğer yerleşimler de evlere şebeke sistemiyle suyun dağıtımını devletten talep etmektedirler. İçme suyunun bir yerleşim dışında yeterli olduğu belirtilmiştir.

3. Toplumsal Yapı

Birliktelik ve Liderlik:

Yaylacılar başta yol ve cami onarımı, su deposu yapımı ve şebeke sistemiyle evlere dağıtımı (Ispatlı), PTT binasının inşası (Küçükülü), toprak sulama kanalı onarımında

imece sistemiyle çalıştıklarını ve komşu ev inşaatlarında birbirleriyle yardımlaştıklarını, emek gücü olarak katılamayanların ise parasal yardım yaptığını belirtmişlerdir.

Yaylada muhtar ve yaşlıların yanı sıra, imam ve saygın yerel önderlerin sözünün geçtiğini, sorunların çözümünde bunların liderlik rolü üstlendiklerini ifade etmişlerdir.

Örgütlenme:

Araştırma kapsamına giren yerleşimlerden yalnızca Küçükklü'de, 200 üyeli "Küçükklü Köyü Kalkınma Kooperatifi" bulunmaktadır. Kooperatif, orman işletmesinden kesim ve diğer işleri alarak üyelerine yaptırmaktadır. Ayrıca, yaylaya çıkan köylülerin kurduğu ve başkanlığını Alanya ilçesi Türkler Belediye Başkanı Osman Çavuşoğlu'nun yaptığı "Yörükler Dayanışma Derneği" bulunmaktadır. Dernekle ilgili detaylı veri ve bilgi derlenememiştir.

Anlaşmazlıklar:

Görüşme yapılan yaylacıların hemen hemen tamamına yakını Beyreli Köyü ile ilgili ihtilaflarının bulunduğunu ifade etmiştir. Beyrelilerin yayla yerleşim sınırlarının içinde bulunan ormanlardan kaçak kesim yapmaları, ekin alanlarında hayvanlarını otlatmaları, bütün mera alanlarına hayvanlarını salmaları, yayla evleri ve telefon tellerine zarar vermeleri ihtilafların başında yer almaktadır.

Toplumsal Tabakalaşma:

Yaylacıların ekonomik durumlarının Türkiye kırsal alan ortalamasına göre "göreceli" olarak iyi olduğu söylenebilir. Köylerinde cam seracılık yapmaları, muz ve narenciye üretmeleri, turizmle bağlantılarının olması, inşaat işlerinde usta olarak çalışmaları bunun temel göstergeleridir. Örneğin; Küçükklü köyünde toplam hanelerin yaklaşık % 80'ninin otomobil sahibi olduğu belirtilmiştir. Köylüler; cam sera sahiplerini, turizmle uğraşanları, muz ve narenciye üretenleri, köyde bir ortak tesis yapılacağı zaman en çok yardımcı yapanları zengin olarak tanımlamaktadır.

Fotoğraf 3: Yayla Yerleşimlerinden Bir Konut

Çizelge 3: Yaylacılara Göre En Önemli Sorunlar ve Çözümler

Sorunlar		Çözümler
Sağlık	Yerleşimlerin bulunduğu yörede sağlık gereksinimini karşılayacak olanakların bulunmaması.	Bütün yayla yerleşmelerinin sağlık olanaklarına ulaşabileceği, doktor, hemşire ve sağlık memurunun istihdam edildiği geçici veya gezici sağlık olanaklarının sağlanması.
Ulaşım	Yaylaya erken çıkılmak istendiğinde yolların heyelandan dolayı bozuk olması, onarımının zamanında yapılmaması ve yolun bir kısmının toprak olması. Ayrıca yerleşimlerden yüksek yerlerdeki yaylalara giden yolların yetersiz ve bozuk olması.	Menfezlerin yapılması, ana yolların asfaltlanması ve yaylalara giden yolların zamanında onarılması.
İçme Suyu	(Yerleşimlerin büyük kısmında içme suyu yeterlidir. Ancak, yaylacılar içme suyunun şebeke sistemiyle evlere dağıtılmasını istemektedir.)	Devletin içme suyunun evlere dağıtımını konusunda proje hazırlaması ve uygulamaya geçirmesi. Bu süreçte bazı köylüler, inşa için gerekli olan girdileri devletin sağlaması durumunda işgücünün kendileri tarafından sağlanabileceğini ifade etmişlerdir.
Sulama Suyu	Yerleşimlerin bulunduğu yörelerde küçük ölçekli tarım alanlarının düzenli olarak sulanamaması.	Hane tüketimine yönelik üretilen küçük ölçekli sebze ve meyve alanlarının düzenli sulanması amacıyla sulama sistemlerinin kurulması, Gevne Çayı'ndan üst kotlara su aktarılması ve toprak kanalların beton kanala dönüştürülmesi. Ayrıca Isaklı'lar yaylalarının bulunduğu alanda sulu tarım yapılması amacıyla gölet inşa edilmesini talep etmektedir.
Ormanların	Yöre ormanlarının yakacak odun, tarla açma ve hayvancılıktan dolayı sürekli olarak tahrip edilmesi.	Orman tahribinin önlenmesi amacıyla toplu koruma sistemi yerine orman muhafaza memurlarının yörede ikamet ederek korumanın yapılması. Ormanların tahribinin önlenmesine yönelik halkın eğitilmesi.
Konutlar	Yaylacıların yerleşimlerde bulunmadığı dönemlerde konutlarına çeşitli düzeyde zarar verildiği ve bazı hırsızlık vakalarına rastlanması.	Konutlara ve telefon tellerine verilen zararın önlenmesi amacıyla yerleşmelerin ortaklaşa korucu tutmaları.
Diğer	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Küçük ölçekli yerleşiminde elektrik ve telefon bulunmaması. ▪ Yaylacıların kendi gereksinimlerini karşılayabileceği ve başta hayvancılık olmak üzere ürünlerini pazarlayabileceği müşteriye pazar yerinin bulunmaması. ▪ Bitkisel üretim ve hayvancılık sorunlarının çözümü amacıyla ziraat ve veterinerlik hizmetleri ile yayım çalışmalarının yapılması. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Küçük ölçekli'lerin bir araya gelerek sorunlarını ilgili kamu kuruluşlarına iletmesi. ▪ Yaylacıların ve civar köylerin rahatlıkla ulaşabilecekleri bir Pazar yerinin belirlenmesi ve kaymakamlıkça tahsis edilmesi. ▪ Ziraat ve veterinerlik hizmetlerinin ve yayım çalışmalarının düzenli yapılması.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM YAYLADA TEMEL FAALİYETLER

1. Tarımsal Arazi Varlığı ve Kullanımı

1.1. Tarımsal Arazi Varlığı

Proje kapsamında ele alınan yayla yerleşmelerinde doğal koşullardan kaynaklanan ve pazara yönelik üretim yapılabilecek miktarda arazi varlığı bulunmamaktadır. Her hane ancak kendi tüketimini sağlayacak düzeyde araziye sahiptir. Arazi varlığının % 90-95'inde kuru tarım yapılmaktadır.

Çizelge 4: Hane Başına Düşen Ortalama Arazi Varlığı ve Mera Alanı

Yerleşmeler	Hane Başına Düşen Ortalama Arazi Varlığı (da.)			Mera Alanı (da.)
	Kuru	Sulu	Toplam	
Aliefendi	14	1	15	80.000
Isaklı	35	4	39	20.000
Ispatlı (*)	5	1	6	2.000
Keşefli	27	9	36	8.000
Küçüklü	8	0.5	8.5	8.500

*) Ispatlı yaylasında her haneye yaklaşık 50 da. Arazi düşmektedir. Ancak, bu arazinin 5 dekarında kuru, 1 dekarında ise sulu tarım yapılmaktadır.

Çizelgeden de görüldüğü gibi, hane başına düşen arazi varlığı yerleşmelerin özelliğinden dolayı Türkiye ortalamasının (53.5 da.) altındadır. Ayrıca, bu arazilerin verimliliği çok düşüktür. Diğer önemli bir nokta ise arazilerin hane başına 2-4 parçadan oluşmasıdır.

1.2. Tarımsal Arazi Kullanımı

Yaylada bitkisel üretimin yapıldığı arazilerde, genellikle 1 yıl nadas 1 yıl arpa veya 1 yıl nadas 1 yıl buğday münavebesi yapılmaktadır.

2. Bitkisel Üretim

Hububat ve Meyvecilik:

Bitkisel tarım olarak; hububat (buğday ve arpa) ekimi, sebzeçilik ve çok az meyvecilik (elma, armut, erik, vişne, kiraz vb.) yapılmaktadır. Ancak, bu üretimler hem geleneksel faaliyetleri devam ettirme hem de hane tüketimini karşılamak amacıyla yapılmakta olup, dekara verim oldukça düşüktür. Örneğin buğdayda 100-110 kg., arpada 110-120 kg.'dır. Bu nedenle Pazara yönelik üretim hemen hemen yok denecek kadar azdır.

Sebzeçilik:

Yaylarda sebzeçilik yayla döneminde hane gereksinimini karşılamak amacıyla yapılmaktadır. Hanelerin çok küçük bölümü hane tüketiminden fazlasını pazara sattığını

belirtmiştir. Bu üretimler soğan, patates, domates, birber, salatalık, kabak, patlıcan vs.'den oluşmaktadır.

Fotoğraf 4: Yayla Yerleşmelerinde Toprak Erozyonu

3. Hayvancılık

Araştırma kapsamına giren yayla yerleşmelerinde yaylacılardan alınan verilere göre yaklaşık 4700 küçükbaş (KB), 1235 büyükbaş (BB), 157 yük hayvanı ve 105 iş hayvanı bulunmaktadır.

Çizelge 5: Yayla Yerleşimlerinde Hayvancılık Durumu³

Yerleşme	Küçükbaş		Büyükbaş			Tek Tırnaklılar (at, eşek, katır)	İş Hayvanları (öküz, manda)
	Koyun	Keçi	Yerli	Melez	Saf		
Aliefendi	100	-----	50	300	50		10 öküz
Isaklı	500	500	150	50	10	10 deve, 30 katır	60 öküz
İspatlı	500	200	10	150	35	6 katır	5 öküz
Keşefli	1100	300	15	120	25	10 eşek, 1 katır	30 öküz
Küçüklü	750	750	20	200	50	100 (?)	
Toplam	2950	1750	245	820	170	157 (?)	105

Küçükbaş Hayvancılık (KB): Yaylacılar önceki yıllara göre hayvancılığın oldukça azaldığını, hatta KB hayvancılığın bir süre sonra bitme aşamasına geleceğini belirtmişlerdir. Önceki yıllarda yaylaya çıkan her hanenin 1-2 KB sürüsü (1 sürü yaklaşık 150 koyundan oluşmaktadır) olduğu yaylacılar tarafından ifade edilmiştir. KB hayvancılığın azalmasının temel nedenleri arasında; köylülerin Akdeniz'e bakan köylerinde seracılık, turizm ve diğer faaliyetlerin gelir getiriciliği bakımından oldukça önem kazanması ve refah düzeylerinde meydana gelen artış olduğu belirlenmiştir. Bir başka neden ise, meraların giderek azalması, verimsizleşmesi ile BB hayvan yetiştiriciliğindeki irksal gelişmelerdir.

Büyükbaş Hayvancılık (BB): Hemen hemen her hanede 1-2 hayvanla yapılmaktadır. Yaylacılar, BB hayvancılıkta çok sayıda yerli ırk yerine 1-2 melez ve saf hayvanları tercih ettiklerini, çünkü çok sayıda verimsiz yerli hayvanlara bakacak zamanları ve kişileri olmadığını ve ayrıca bunu ekonomik bulmadıklarını belirtmişlerdir. Yaylacılar, melez ineklerden günde 15 lt., kültür ırkı ineklerden ise 30 lt. süt alabilmektedir.

İş ve Yük Hayvanları:

Yaylacılar, önceki yıllarda oldukça fazla sayıda -arazi işleme amacıyla- başta öküz olmak üzere iş hayvanına sahip olduklarını, ancak onların yerini traktörlerin almasıyla oldukça azaldığını, yük taşımak amacıyla da katır, deve ve eşekten yararlandıklarını belirtmişlerdir.

Hayvanların Beslenmesi ve Ürünlerin Değerlendirmesi:

Hayvanların beslenmesi için kuru ot ve tahıl samanı yaylacılar tarafından üretilmekte, küspe ve konsantre yem ise piyasadan satın alınmaktadır. Yaylacılar, canlı hayvanlarını Konya ve Alanya'dan gelen celeplere (hayvan alım-satımı yapan) satmakta, fazla miktarda satmak isteyenler ise, daha çok Alanya'daki mezbahaneye götürmektedir.

³ Hayvancılıkla ilgili veriler yaylacılardan derlenmiştir.

Yaylalarda özellikle koyun sürüsüne sahip olanlar süt üretimi fazlasını peynir üreterek değerlendirmekte ve peynirlerini tüccara satmaktadır. Araştırmanın yapıldığı Ağustos 1999 tarihinde süt, 70-75 bin TL/lt, peynir ise 1 milyon TL/kg'dan satılmaktadır.

Tarım ve Veterinerlik Hizmetleri

Yaylacılar, Köylüler, tarımsal ve veterinerlik hizmetlerinin yeterince karşılanamadığını, periyodik aşılama dışında diğer veterinerlik hizmetlerini bedeli karşılığı yaptırdıklarını ifade etmişlerdir. Hayvanlarda ortaya çıkan ani bir hastalık durumunda Alanya veya Gazipaşa'dan veteriner çağırarak sorunu çözebildiklerini, bunun da oldukça pahalıya mal olduğunu ve bazen zamanında müdahale edilemediğinde hayvan ölümlerine rastlandığını söylemişlerdir.

Tarımsal hizmetlerden hemen hemen hiç yararlanamadıklarını belirten yaylacılar, sertifikalı buğday ve arpa tohumu, suni gübre sağlamada sorunlar yaşadıklarını, taşımanın pahalı olması nedeniyle istenilen zaman ve miktarda girdi edinemediklerini belirtmişlerdir.

Sorunlar ve Çözümler

Sorunlar	Çözümler
Canlı hayvan pazarlamasında sorunlar bulunmaktadır. Hayvanlar gerçek değeri üzerinden satılamamaktadır. Tüccarlar ise, hayvanları uzun vadeli satın almaktadır. Hayvancılıktaki girdi fiyatları sürekli artmakta, buna karşılık canlı hayvan, süt ve süt ürünleri fiyatları o oranda artmamaktadır.	Köylüler bir araya gelerek canlı hayvanlarını kendileri pazarlamalıdır. Bu doğrultuda örgütlenmeleri sağlanmalıdır.
Piyasadan alınan yemlerin kalitesinde sorunlar bulunmaktadır.	Kamu kuruluşlarının yem üreten firmaları periyodik olarak denetlemesi gerekmektedir.
Kamu tarafından sağlanan tarım ve veterinerlik hizmetleri yeterince ve zamanında verilememektedir.	Kamudaki veteriner ve ziraat mühendislerinin periyodik olarak alan ziyareti yapılması sağlanmalıdır.

4. Arıcılık

5 yayla yerleşiminde 26 hane yaklaşık 1000 kovanla arıcılık yapmaktadır. Ayrıca, yöreye gezginci arıcılar tarafından yaklaşık 2000-3000 kovan getirilmektedir.

Çizelge 6: Yayla Yerleşimleri Arıcılık Durumu

Yerleşme	Arıcılık Yapan Hane Sayısı	Toplam Kovan Sayısı	Kovan Başına Ortalama Verim	Açıklamalar
Aliefendi	5	250	15	7-8 gezici arıcı 700-1000 kovan getiriyor.
Isaklı	6	100	12	
İspatlı	4	250	30	
Keşefli (*)	5	300	?	8 gezginci arıcı 1000 kovan getirmiştir.
Küçükklü	6	100	?	
Toplam	26	1000		

*) Keşefli yaylası yerleşiminde 5 hane sürekli olarak orada yaşamaktadır. Bu hanelerin tamamı arıcılıkla uğraşmaktadır.

Yaylacılar, yöreye dışarıdan gelen arıcıların başta ormanlar olmak üzere doğal çevreye zarar verdiklerini ve bu yüzden çeşitli sorunlar yaşandığını belirtmişlerdir.

5. Tarım Takvimi

Çizelge 7: Tarımsal Ve Hayvansal Faaliyetlerin Aylara Göre Dağılımı

Faaliyetler	Erkek Kadın	A Y L A R											
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Tarımsal Faaliyetler (Hububat, Meyvecilik, Sebzeçilik Vs.)													
Sürüm	E					X S	X S				X H	X H	
Ekim	E					X S	X S				X H	X H	
Gübre	E				X						X	X	
Sulama	EK				X	X	X	X	X	X			
Çapa-Ot Alma	EK						X	X					
İlaçlama	E					X		X					
Hasat	EK							X	X	X	X		
Taşıma	EK							X	X				
Hayvancılık (Büyükbaş ve Küçükbaş Dahil)													
Ahırda Bakım	EK	X	X	X	X	Yaylaya çıkış						X	X
Ürün Değerlendirme	K	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Yem Temini	E									X	X	X	

Açıklama: S: Sebze H: Hububat

Fotoğraf 5: Gevne Vadisi'ndeki Meralarda Otlatılan Melez İnekler

Fotoğraf 6: Gevne Vadisi'nde Arıcılık Yapan Bir Üretici

Fotoğraf 7: Gevne Vadisi'nde Arıcılık Yapan Bir Üretici

BEŞİNCİ, BÖLÜM DOĞAL KAYNAKLARDAN YARARLANMA

1. Orman Varlığı ve Kullanım Durumu

Ormanların Durumu ve Azalması:

Yayla yerleşmeleri çevresinde ağırlıklı olarak ardıç, toros göknarı (*Abies cicilica*), toros sedirinden (*Cedrus libani*) oluşan ibrelili ormanlar bulunmaktadır. Yaylacılar, yörede yaklaşık 20 yıldır kesim yapılmadığını buna rağmen ormanların çok hızlı bir şekilde azaldığını, bundan dolayı kaygı duyduklarını belirtmektedirler. Yaylacılar, geçmişte insanın gözüne gelen ağaçların azaldığını ve her yaylaya çıkışlarında bunları göremediklerini, bu sürecin gelecek neslin hakkına tecavüz olduğunu ifade etmişlerdir.

Ormanların azalmasında başlıca nedenler olarak; özellikle Beyreli köylülerinin kendi ormanlarını değil de yaylacıların sınırları içinde bulunan ormanları ve KB hayvan sahiplerinin hayvanlarına yedirilmek üzere ağaçların taze sürgünlerini kesmeleri gelmektedir. Geçmiş dönemlerde ve günümüzde ise arazi kazanımı amacıyla açmacılık ormanların azalmasında en önemli nedeni oluşturmaktadır.

Ayrıca gezici hayvancılık amacıyla yaylaları kiralyayanlar yakacak odun gereksinimini yöre ormanlarından karşılamaktadırlar.

Ormanların Korunması:

Köylüler yaylaya çıktıkları süre boyunca kendi sınırları içinde bulunan ormanları korudukları, ancak özellikle kış mevsiminde koruyamadıklarını belirtmektedirler. Yaylacıların ormanlarında kaçak kesim yapılması durumunda bunu görevlilere bildirdiklerini ve yasal işlemlerin yapılmasını talep ettiklerini ifade etmişlerdir.

Köylüler ormanların korunmasına yönelik olarak öncelikle toplu koruma sisteminin kaldırılmasını, onun yerine yörede ikamet eden orman muhafaza memurları aracılığıyla yıl boyu koruma yapılmasını istemektedirler. Ayrıca Beyreli köylülerinin ormandan yararlanma konusunda daha dikkatli olmalarının sağlanmasını talep etmektedirler.

Yayla yerleşmelerinin yakacak gereksiniminin de orman işletmeleri tarafından karşılanması, konutların çatı ve doğramalarının ahşap yerine başka malzemedden karşılanması konusunda destek verilmesi önerilmektedir.

Yakacak Odun Kullanımı:

Yaylacılar yakacak odunu genellikle ekmek yapımında kullandıklarını, yemek pişirme ve su ısıtma amacıyla tüpgazdan yararlandıklarını belirtmişlerdir. Ancak, bazı yerleşimlerde yemek pişirme, çamaşır ve banyo için yakacak odun kullanılmaktadır. Yörede tüpgazın oldukça yaygın olduğunu, bir yayla döneminde hane başına ortalama 3 tüp tüketildiği ifade edilmiştir. Hane başına yakacak odun tüketimi hanenin büyüklüğüne bağlı olarak 500-1000 Kg. arasında değişmektedir. Yakacak amaçlı odunun özellikle kuru dallardan kadın ve çocuklar tarafından sağlandığı belirlenmiştir.

Yaban Hayvanları:

Yaylacılar geçmişte oldukça fazla olan keklik, çakal, sincap, ayı, kurt, tilki, tavşan, yılan ve güvercinin oldukça azaldığını gözlemlemişlerdir. Ayrıca, geçmişte Gevne Çayı'nda bulunan kırmızı benekli alabalığın hemen hemen tükenmekte olduğu belirtilmiştir.

2. Mera Varlığı ve Kullanım Durumu

Yayla yerleşmelerinin daha üst bölümlerinde hayvanlarını otlatmak amacıyla oldukça büyük sayılabilecek mera alanları bulunmaktadır (Bkz. Çizelge 4). Ancak, geçinme kaynakları olanaklarının farklılaşması (cam sera, turizm, diğer hizmet sektörleri, narenciye vs.) ve dolayısıyla refah düzeyinin göreceli yükselmesi ve yaylalarda ot veriminin azalması, artık “meraların farklı biçimde değerlendirilmesine” neden olmaktadır.

Hayvancılığın azalmasına karşın meralarda otlayan hayvan sayıları aynı oranda azalmadığı belirtilmiştir. Öyle ki, yayla sahibi köyler meralarını köy tüzel kişiliği adına başka yörelerden gelen hayvan sahiplerine (göçebe hayvancılara) kiraya vermektedir. Örneğin; Aliefendi Köyü 1999 yılında mera alanlarını 1000 hayvanı bulunan bir kişiye yıllık 700 milyon TL'ye, Keşefli Köyü 500 koyunu bulunan bir kişiye 300 milyon TL'ye, İspatlı Köyü 1000 hayvanı bulunan bir kişiye kiraya vermiştir.

Yaylacılarla birlikte kiracıların yararlandıkları mera alanlarına (yerleşmelerin üst bölümünde yer alır) çıkış farklı tarihlerde olmaktadır. Kiracılar nisan-kasım ayları arasında, yaylacılar ise haziran-ekim ayları arasında meradan yararlanmaktadır. Buradaki önemli nokta, kiracıların karın erimesiyle hayvanlarını meraya çıkarmaları ve kar yağmaya başlamasıyla aşağıya indirmeleridir. Meralar üzerindeki en önemli olumsuz etki buradan kaynaklanmaktadır. Yani, kiracılar meraları kritik dönemlerde ve aşırı düzeyde kullanarak verimliliklerine, sürdürülebilirliklerine olumsuz etkide bulunmaktadır. Yaylacılar ise bunun bilincinde değildir. Meralarda hayvanlar serbest olarak otlatılmaktadır.

Çizelge 8: Meraya Çıkan Hayvan Sayısı

Yerleşmeler	Açıklamalar
Aliefendi	Meralarını 1000 KB hayvanı olan birine kiralamışlardır. Kendi hayvanları da mera otlamaktadır.
İsaklı	1000 KB (500 keçi + 500 koyun) ve 100 BB hayvan otlamaktadır.
İspatlı	700 yaylacı, 1000 kiracı KB hayvanı yaylaya çıkmaktadır. BB hayvanın tamamı meraya gönderilmektedir.
Keşefli	Keşefli Köyü, meralarını Karaman'da bulunan Keşefli'li hayvan sahiplerine kiraya vermektedir. Kiracı, 500 KB hayvan, yaylacılar ise bütün hayvanlarını yaylaya çıkarmaktadır.
Küçükü	KB ve BB hayvanlarının tamamı meraya gitmektedir.

3. Su Kaynakları ve Kullanım Durumu

Yöre, su kaynakları zenginliği bakımından “orta” düzeydedir. Yaylacılar sulanabilecek alanlarda küçük ölçekli sulama yapabildiklerini, ancak Gevne Çayı'ndan yararlanarak üst kotlarda bulunan arazilerini sulayamadıklarını belirtmişlerdir. Gevne Çayı kıyısında arazi sahipleri çay suyunu sulamada kullanabilmektedir. Yaylacılar, bahçe

sulama amacıyla toprak kanallar inşa etmişlerdir. Sulama tekniği olarak salma sulama yapılmaktadır. Gevne ayı kıyısında yerleşmeleri bulunan yaylacılar, motopompla sulama talep etmektedir.

4. Yaban Hayatı, Avcılık, Su Ürünleri

Yaylacılar yörenin yaban hayatının geçmişte oldukça zengin olduğunu, ancak günümüzde azaldığını belirtmişlerdir. Avcılığın ise, yaygın olarak yapılmadığı, başta güvenlik amacıyla hemen hemen her hanede av tüfeği bulunduğu öne sürülmüştür. Su ürünleri bakımından tek kaynak Gevne ayı'dır. Gevne ayı'nın geçmişte kırmızı benekli alabalıkla dolu olduğu, günümüzde ise ender olarak görüldüğü belirtmişlerdir.

Fotoğraf 8: Gevne Vadisi'ndeki Meralar

ALTINCI BÖLÜM

GENEL DEĞERLENDİRME

A. İnsan Kaynakları

- Bir ülkenin, bölgenin, yörenin sahip olduğu doğal kaynakların korunması ve kalkınma uğraşlarının sonuca ulaşmasında en önemli unsurlardan olan "insan kaynakları" açısından araştırma alanı ve hedef grubu "yeterlidir" denilebilir. Çünkü, yörede yer alan yaylacıların Akdeniz bölgesindeki kıyı köylerinden gelmesi, bu birimlerde en azından ilköğretim olanaklarının bulunması ve Alanya ile Gazipaşa ilçelerine yakınlık okur-yazarlık oranını (% 90) yükseltmektedir. Ayrıca, bu oran içindeki nüfusun;% 10-15'i ortaokul ve lise,% 2-4'ü de üniversite mezunudur. Buna dayanarak, araştırma alanında doğal kaynakların korunmasına ve buna bağlı bir bilinç düzeyinin geliştirilmesine yönelik eğitim çalışmalarından olumlu sonuç alınabileceği söylenebilir.
- Yaylacılar arasında bazı küçük anlaşmazlıklar dışında ekonomik, toplumsal ve kültürel temellere dayalı keskin bir tabakalaşma yoktur. Bu da, yaylacıların ortak bir amaç doğrultusunda bir araya gelebilmeleri açısından önemli bir avantajdır.

B. Ekonomik Kaynaklar

- Türkiye hayvancılığının son 10-15 yıldır yaşamakta olduğu sorunlar yörede de etkisini göstermektedir. Yaylacıların ifadelerine göre özellikle küçükbaş hayvan yetiştiriciliği giderek azalmaktadır. Büyükbaş hayvan yetiştiriciliğinde ise sayı olarak azalma olmasına karşın melez ve kültür ırkı hayvan sayısındaki artış nedeniyle durum küçükbaş hayvan yetiştiriciliğine oranla daha iyidir denilebilir.
- Hayvancılığın gerilemesindeki temel faktörler ise; girdi fiyatlarındaki artış meraların giderek azalması ve verimsizleşmesi, hayvansal ürün fiyatlarının değerinin girdilere oranla düşük kalması ve daha da önemlisi, yaylacıların geldikleri köylerdeki seracılık, turizm, taşımacılık uğraşlarının artması ve buna bağlı olarak gelir düzeyinde meydana gelen yükselmeler ile yaylaya çıkışın ekonomik olmaktan çok iklimsel olması ve dinlenme amacına yönelmesidir.
- Yörede, gerçekleştirilen bitkisel üretim faaliyetleri daha çok hanelerin öz tüketimine yöneliktir. Verimliliğin düşük ve arazi miktarının kısıtlı olmasından dolayı bitkisel üretim faaliyetleri önemli bir ekonomik değer taşımamaktadır.
- Yaylacılar; yayla uğraşlarının daha fazla getiri sağlaması ve ekonomik olması için; arıcılığın geliştirilmesini, yerel pazarların (özellikle hayvan) oluşturulmasını, ucuz girdi ve pazarlama için üreticilerin örgütlenmesini ve tarımsal kamu hizmetlerinin arttırılmasını istemektedir.

C. Doğal Zenginlikler

- Araştırma alanında tüm yaylacıların ortak bir noktada birleştiği konu yörede doğal zenginliklerin azaldığı ve doğal dengenin giderek bozulduğudur. Bu durum, özellikle eskiye göre kıyaslama yapabilen yaşlı nüfus tarafından daha açık ve yoğun vurgulanmaktadır. Ormanlardan yakacak, yapacak ve arazi açma amaçlı yanlış ve bilinçsiz kullanımı ile halkın yaşama gelenekleri yöredeki orman eko-

sistemlerini çeşitli düzey ve biçimlerde olumsuz etkilemektedir. Bunlar aynı zamanda yöredeki yabanıl hayvan varlığını da bitirme noktasına getirmiştir.

- Bütün bu faktörler; yöredeki doğal alanların bir an önce koruma altına alınmasını, yasal olmayan ve yanlış yararlanmaların önlenmesini, halkın bilinç düzeyinin yükseltilmesini ve GEVNE VADİSİNİN DOĞAL SİT, MİLLİ PARK vs. veya başka bir koruma statüsüne kavuşturulmasını gerektirmektedir.

***

SONSÖZ

Doğal kaynaklar açısından oldukça zengin olan araştırma alanı, yanlış kullanımlar sonucu büyük bir tehlike ve tehdit altındadır. Ormansızlaşma, meraların verimsizleşmesi ve biyoçeşitliliğin azalması giderek hızlanmaktadır. Öncelikle yöredeki doğal, ekonomik, toplumsal ve kültürel varlıkların durumunu genel olarak ortaya konulmasını amaçlayan bu çalışmada da görülmüştür ki, Gevne Vadisi gelecek açısından olumsuz işaretler vermektedir.

Yöredeki doğal zenginliklerin korunması ve geliştirilmesi sorununun öncelikli boyutu yöredeki köylülerin, yaylacıların bilinçlendirilmesi, eğitilmesi ve koruma alanında yapılacak çalışmalara örgütlü, demokratik katılımlarının sağlanmasıdır. Bunun için; yörede öncelikle yayım ile örgütlenme çalışmalarına başlanılmalı ve yasal uygulamalar etkin hale getirilmelidir.

E K L E R

EK 1: ARAŞTIRMA YÖNTEMİ “HIZLI KIRSAL DEĞERLENDİRME”NİN ZAYIF VE GÜÇLÜ YANLARI

A) Zayıf Yanları

- Araştırma tekniğinin başarısı, konu uzmanı ve köy araştırması konusunda deneyimli kişiler tarafından yürütülmesiyle doğrudan ilgilidir. Araştırma deneyimli uzmanlar tarafından yürütülmüştür.
- Köylülere önceden haber verilmediğinde toplantılara katılım oranı düşüktür. Haber verildiğinde ise katılım yüksek olmaktadır; buna karşılık önceden tasarlanarak toplanıldığından, köylüler verilecek bilgi konusunda aralarında anlaşarak yanıtıcı bilgi verebilmektedir.
- Araştırma için ayrılan süre, özellikle köy içi toplumsal ilişkilerin ortaya çıkarılmasında yeterli olmamaktadır. Aynı nedenle köylerin yoğun ilişkide buldukları kamu kuruluşlarıyla, örneğin orman işletmeleri, tarım müdürlükleriyle olan ilişkiler konusunda verdikleri bilgiler yanlı unsurlar içermektedir.
- Toplanan sayısal bilgiler, köy genelinde ve kısa süre içerisinde alındığından güvenilir olmayabilir.
- Toplantı köy grupları ile birlikte yapıldığından, toplantıya katılan bazı kişiler sessiz kalmakta, herkesin aktif katılımı sağlanamamaktadır.

B) Güçlü Yanları

- Çalışma konu uzmanları ve köy araştırması konusunda deneyimli kişiler tarafından yürütüldüğünde; köyün toplumsal, ekonomik ve çevre yaşamı bir bütün olarak görülmekte, köy farklı görüş açılarından değerlendirilebilmektedir.
- Bu yöntemde grup tartışmalarının yanı sıra ekip üyeleri kendi ilgi alanlarıyla ilgili özel konularda (tarım, hayvancılık, kadın, orman, su, arıcılık vs.) Köy içinde gezi ve gözlem yapmakta, bu şekilde köy yaşamının bir bütün olarak ortaya çıkarılabilmesi mümkün olabilmektedir.
- Bu yöntem, köylünün sorun tanımlama süreçlerine aktif katılımına olanak vermektedir.
- Köy yerleşim ve arazi kullanım haritası, arazi kesiti ve tarımsal takvim araştırma ekibinin gözlemlerine ve köylülerin verdikleri bilgilere göre ortak hazırlamakta, daha gerçekçi sonuçlar alınmaktadır.
- Zaman ve para tasarrufu sağlayan, ekonomik bir yöntemdir.
- Hane bazında yürütülen anket çalışmasına göre, kısa sürede özlü ve özet bilgi alınabilmektedir.

- Bilgiler köylü grubundan alındığından, bireyler birbirlerini denetlemekte, köyün sorunları ve çözüm önerileri konusunda daha gerçekçi sonuçlar elde edilmektedir.
- Köy sorunları ve çözüm önerileri köylülerce grup içerisinde birarada tartışıldığından, tüm köylüler ekibi önemsemekte, kendilerinin de önemsendiği duygusunu taşımaktadır.
- Toplantı sırasında gruptan özel işi nedeniyle ayrılan olsa bile, toplantı kesintisiz devam edebilmektedir. Konular, birlikte tartışıldığından, çözüme yönelik somut öneriler geliştirilebilmektedir.
- Rapor, araştırmaya katılan çeşitli disiplinlerden uzmanlar tarafından ortaklaşa yazılması nedeniyle, bilgilerin doğru olarak değerlendirilmesi mümkün olabilmektedir.
- Uyumlu bir araştırma ekibinde, ekip üyeleri arasında karşılıklı bilgi alışverişi olabilmekte, araştırmacılar kendilerini geliştirme olanağı bulabilmektedir.

EK 2: HIZLI KIRSAL DEĞERLENDİRME FORMU

Köyün/Yaylanın Adı : .....

Hane Sayısı : .....

Toplam Nüfusu : .....

Köyün/Yaylanın İlçeye Uzaklığı : .....

Komşu Köylere/Yaylalara Uzaklığı : .....

1. NÜFUS, CİNSİYET DAĞILIMI

<u>Kadın</u>	<u>Erkek</u>	<u>Toplam</u>
.....	.....	.....

Ortalama Hane Büyüklüğü: .....

2. KÖYDE/YAYLADA TOPLUMSAL ALTYAPI BİRİMLERİ

- Eğitim
.....
.....
- Sağlık
.....
.....
- Telefon
.....
.....
- İçme Suyu
.....
.....
- Elektrik
.....
.....
- Yayladaki Hizmet ve Üretim Yerleri (bakkal, değirmen, atölye, köyodası vs.)
.....
- İlçe ve Komşu Köylere/Yaylalara Ulaşım Durumu
.....
.....

3. KÖYÜN TEMEL GEÇİM KAYNAKLARI

- Hububat tarımı
.....
- KB-BB Hayvancılık
.....

- Sebzeçilik

.....

- Meyvecilik

.....

- Arıcılık

.....

- Orman işçiliği

.....

- Diğer

.....

4. ARAZI VARLIĞI ve DAĞILIMI

- Köyün toplam arazi varlığı

.....

- Ekilebilir toplam arazi varlığı

.....

- Kuru ..... Sulu .....

- Çayırılık, otluk, mera alanı miktarı

.....

- İşlenmeyen arazi miktarı

.....

Toprak Dağılımı

- Topraksız hane sayısı

.....

- Bu hanelerin geçim kaynağı

.....

- Hane başına ortalama arazi miktarı

.....

- En fazla araziye sahip hane sayısı .....Arazi miktarı

.....

- Ortalama parça sayısı

.....

- Kuru ve sulu tarımda münavebe türleri

kuru tarım

.....

sulu tarım

.....

5. YETİŞTİRİLEN ve SATILAN ÜRÜNLER

- HUBUBAT buğday, arpa, mısır vb.
.....
.....
- BAKLAGİLLER fasulye, nohut, mercimek vb.
.....
.....
- YUMRULU BİTKİLER soğan, patates, sarımsak vb.
.....
.....
- ENDÜSTRİ BİTKİLERİ tütün, pancar vb.
.....
.....
- SEBZELER domates, biber, salatalık, kabak, patlıcan vb.
.....
.....
- YEM BİTKİLERİ yonca, fiğ, korunga vb.
.....
.....
- MEYVE elma, armut, üzüm, zeytin vb.
.....
.....

6. HAYVANCILIK

- Son 10-15 yılda hayvancılıkta meydana gelen değişimler (süt, besi ve kredi)
.....
.....
- Yaklaşık BB hayvan sayısı.....sağmal oranı
.....
- Yaklaşık KB hayvan sayısı.....keçi/koyun oranı
.....
- Tek tırnaklılar.....(at, katır, eşek vb.)
İş hayvanları..... (öküz, manda vb.)
- Bu hayvanları kullanma alanları
.....
- Hayvan beslemede kullanılan yemler

Yem Çeşitleri	Kullanılanlar	Satın Alınanlar	Satın Alan Hane Sayısı
Saman			
Arpa			
Mısır			
Yonca			
Korunga			
Kuru ot			
Küspe			
Fabrika yemi			
Diğer			

- Hayvansal ürünlerde pazarlama

Hayvansal Ürünler	Nerede	Kime	Ne kadar
Canlı hayvan			
Süt			
Peynir			
Yağ			
Yapağı			
Deri			

- Tarım ve veterinerlik hizmetleri

- Hayvancılık sorunları ve köylülerin önerileri

7. ARICILIK

- Köyde arıcılık yapan hane sayısı.....
- Hanelerin ortalama kovan sayısı..... Fenni..... İlkel.....
- Kovan başına ortalama verim Fenni..... İlkel.....
- Arıcılıkta yaşanan sorunlar
  - Hastalıklar.....
  - Teknik eğitim.....
  - Girdi.....
  - Pazarlama.....

8. DOĞAL KAYNAKLARDAN YARARLANMA

Meralardan Yararlanma Biçimi ve Düzeyi

- Meraya çıkarılan hayvan sayısı KB..... BB.....
- Meraya çıkış ..... ve dönüş ..... tarihleri
- Merada otlatma düzeni/sistemi var mı?.....

Ormanlardan Yararlanma

- Köy ormanlarında azalma varsa bunun nedenleri

- Ormanların azalmasından köylüler nasıl etkilendi?

Köylülerin ortak çabasıyla koruduğu orman alanı var mı?

Çevredeki ormanlarda halen yaşayan ve nesli tükenen yabani hayvanlar var mı?

Orman ikincil ürünlerinden yararlanma durumu (kuşburnu, kestane, ıhlamur vs.)

Orman içi açıklıklardan ot biçme şeklinde yararlanma durumu

- Yakacak odun kullanım alanları
ısınma..... ye-
mek.....
çamaşır..... ban-
yo.....
diğer.....
- Hane başına yıllık yakacak odun tüketimi miktarı .....ton/ster
- Yakacak odun daha çok kimler tarafından taşınıyor?
.....
- Orman işçiliği; (kesim, sürütme, taşıma, dikim vb.) ve çalışan hane sayısı
.....
- Köylünün ormanların korunması ve geliştirilmesine yönelik önerileri
.....
- Orman idaresi ve köylü ilişkileri ve beklentiler
.....
- Su kaynaklarından yararlanma

9. KÖYDE BİRLİKTELİK ve LİDERLİK

- Kooperatif ve benzeri dayanışma örgütleri ve bu konuda yaşanan deneyimler
.....
- İmece ile yapılan işler
.....
- Ortak çalışmaya katılım düzeyi
.....
- Komşu köylerle sorunlar varsa nedenleri
.....
- Köyde muhtar dışında sözü geçen lider nitelikli kişiler
.....
- Köye ilişkin kararların alınma yeri, katılım düzeyi ve duyuru biçimi
.....
- Köyde kredi kullanma düzeyi
-ORKÖY.....
-TCZB.....
-Tarım Kredi Kooperatifi.....
- Köylü-kamu kuruluşları ilişkileri ve başvuru biçimleri
.....

10. KÖY İÇİ TABAKALAŞMA

Köylülere göre zenginlik göstergeleri ve zaman içinde değişimler

Arazi.....
İşgücü.....
Hayvan.....
Traktör.....
Kamyon.....
Düzenli gelir.....
Arıcılık.....
Diğer.....

11. KÖYLÜLERE GÖRE KÖYÜN EN ÖNEMLİ SORUNLARI

1).....
2).....
3).....

12. KÖYLÜLERE GÖRE SORUNLARIN ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1).....
2).....
3).....

13) ARAŞTIRMA GRUBUNUN GÖRÜŞLERİ

1).....
2).....
3).....

TARIMSAL FAALİYETLERİN AYLARA DAĞILIMI

FAALİYETLER	Erkek Kadın	Sü rer	A Y L A R											
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
BİTKİSEL														
Sürüm														
Ekim														
Gübre														
Sulama														
Çapa-ot alma														
İlaçlama														
Hasad														
Taşıma														
Pazarlama														
HAYVANCILIK														
Ahırda bakım														
Ürün değerlendirme														
Yemin sağlama														
DİĞER FAALİ.														